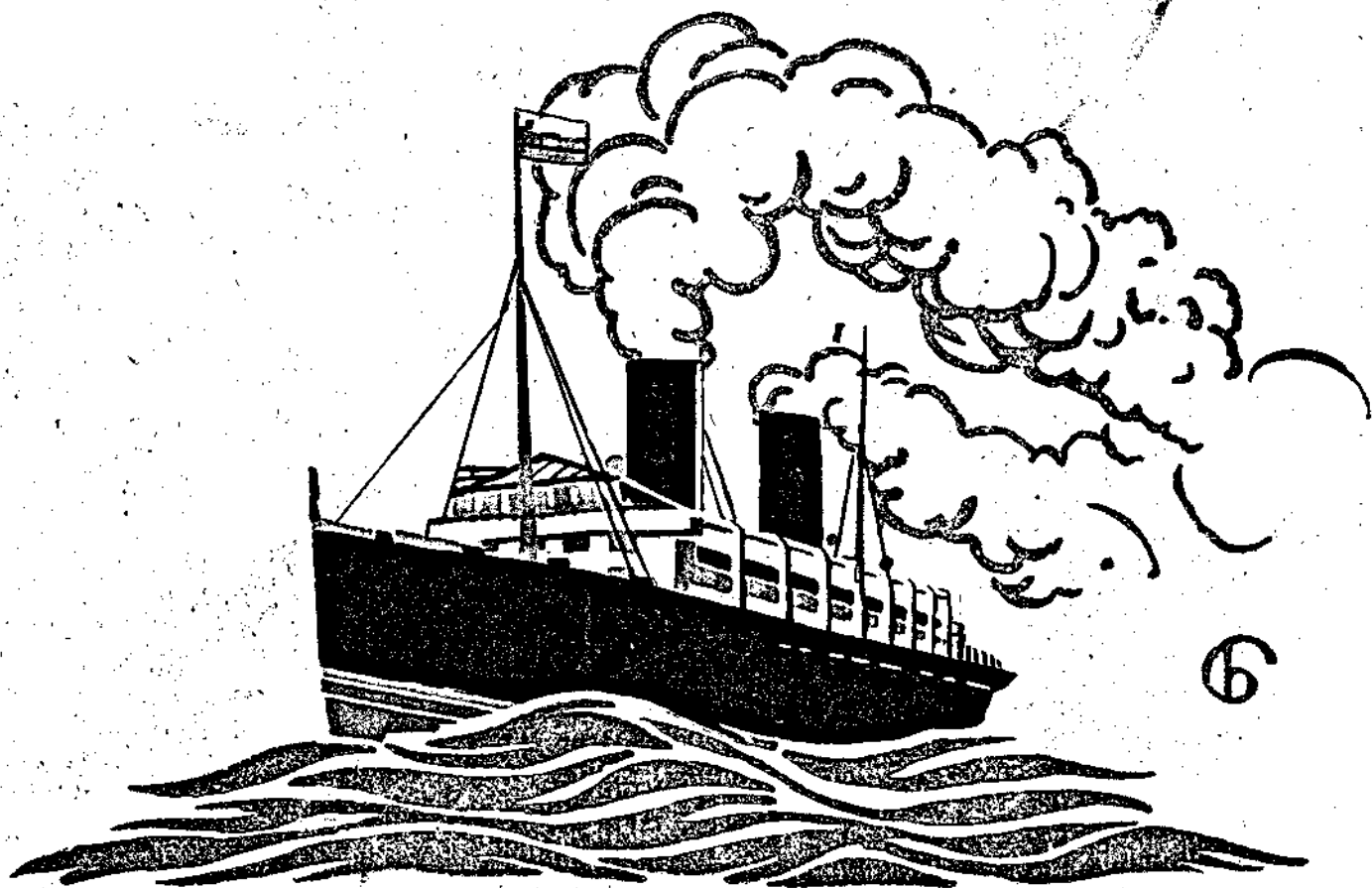

МОРСКИ СГОВОРЪ

РБ308

ЗІ 199

ГОДИНА VII. БРОЙ 1-10
Варна, януарий 1930

УРЕЖДА КНИЖОВНО-ПРОСВѢТНИЯТЪ ОТДѢЛЪ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОДЕНЪ МОРСКИ СГОВОРЪ

Главенъ редакторъ: СЛАВА Н. ИВАНОВЪ

Редактори: ПРОФ. Я. АРНАУДОВЪ, Д-РЪ П. Д. СКОРЧЕВЪ, ЛАЛО ХРИСТОВЪ

15308

КОРАДОВАГЪ

БЪЛГ. АКЦ. Д-ВО
за СТРОЕНЕ КОРАБИ,
ЛОКОМОТИВИ И ВАГОНИ.
Варна.

ТЕЛЕФОНЪ 326

Строежъ на кораби и всички видове лодки като:
Моторни, рибарски, спортни, луксозни, платноходни и др.
Строежъ, монтажъ и поправка на всѣкакви видове машини и инсталации.

СПЕЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ ЗА ЖЕЛѢЗНИ КОНСТРУКЦИИ,
РЕЗЕРВУАРИ И ЕЛЕКТРОЖЕИНИ ЗАВАРКИ

Гарантирана веща и прецизна работа при най-конкурентни цени

10-2

ОСНОВАНА 1892

Maison fondée
en 1892

ПЪРВА ЦАРСКА ПРИДВОРНА ФАБРИКА ЗА ЧИСТО ВЪЛНЕНИ ПЛАТОВЕ
ИВАНЪ Х. БЕРОВЪ
ГАБРОВО

FABRIQUE D'ETOFFES PURE LAIN

≡ Изработва най-финни камгарни вълнени платове ≡

За телеграми: БЕРОВЪ — Габрово

10-7

Телефонъ № 45

ЗА ТЕЛЕГРАМИ: „ПРИНЦИ“ — ГАБРОВО. ТЕЛЕФОНЪ № 59

— 3119957

Произвежда най-доброкачествени
зефири, оксфорди, бар-
хети, маристи, бълени
платна, американи, ха-
сета, чаршафи, сини и
спортни докове, обу-
щарски докове, панами,
ангини, дюшекликъ ма-
терии, габардини, лице-
ви обущарски платна,
швейцарски материи и
други, които се изработ-
ватъ отъ най-доброкачествени
прежди и се боядисватъ съ най-упорни бои

Производство на шаеци и фини камгарни платове

ОСНОВАНА 1904 ГОД.

ЗА ТЕЛЕГРАМИ: **ФАБРИКА НАДЕЖДА** ТЕЛЕФОНЪ № 47

10-10

Кожарска фабрика Произвежда лицеви
кожи: Боксър черъ и цвѣтенъ, Бе-
лони, Лакъ, Шевра, Кожи за
кожени издѣлия и мебели

КЛАДЪ ВЪ
СОФИЯ

Главни директори на
кожарската фабрика
БРАТА К. БЪЧЛОВИ
СОФИЯ-РУСЕ-ВАРНА-ПЛОДИВЪ

Кожарско ателие.
Произвежда: Куфари,
Адвокатски чанти, Несесери,
Дамски чанти, Портофейли и др.

10-10

КЪМЪ МОРЕТО И ДУНАВА ЗА НАПРЪДЪКЪ !

ГОДИНА VII. БРОЙ 1.
ВАРНА, януарий 1930 год.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ:
За България и за чужбина — 200 лева
УРЕЖДА КНИЖОВНО-ПРОСВѢТНИЯ ОТДѢЛЪ

Отдѣленъ брой 20 лева
Гл. редакторъ САВА Н. ИВАНОВЪ

ГОДИНА СЕДМА

Съ настоящия брой, органътъ на Българския Народенъ Морски Сговоръ, нашето илюстрирано списание „Морски Сговоръ“, влиза въ седмата си годишнина.

Непрекъснато, шестъ години подъ редъ, развивайки се постепенно, благодарение подкрепата на приятелитъ на българската морска идея, то излизаше съ рѣдка за българската действителност редовностъ, поднасяйки на многобройнитъ си читатели изобиленъ разнообразенъ материалъ по морскитъ въпроси и насаждайки въ обществото националната морска идея. Презъ този периодъ то даде на абонатитъ си кръгло около 60 книжки съ срѣдно по 20 страници всѣка, богато и навременно цвѣтно илюстрирани, независимо отъ редицата безплатни приложения, като отдѣлни книжки отъ „Морска библиотека“, голѣми и малки художествени цвѣтни календари и пр. Все повече и повече подобрявайки се, то закрепна и стана необходимо за българската интелигенция. Това обстоятелство безспорно му гарантира сигурно съществуване и бждеше развитие.

Презъ този шестгодишенъ периодъ, нашето списание изживѣ своето младенчество. Презъ него то получава година следъ година нови насърчения и възторжени похвали; както изъ вътрешността на България, така и отъ чужбина.

Съ встъпването си въ седмата годишнина нашето списание освенъ че запазва придобититъ дългогодишни подобрения, но то ще продължи да се подобрява презъ течение на годината и благодарение на съдействието отъ страна на клоноветъ и членоветъ на Българския Народенъ Морски Сго-

воръ, ще може да направи още нѣколко нови голѣми крачки напредъ въ това отношение. То ще се списва въ сѣщия духъ, както до сега, като се разнообрази още повече материала му, за която целъ Главното управително тѣло на Българския Народенъ Морски Сговоръ и респективно книжовно-просвѣтниятъ отдѣлъ сж набелязали и предприели редъ енергични мѣрки. Безспорно, успѣхътъ при подобрието на списанието ще зависи въ голѣма степенъ отъ моралната и материалната подкрепа, която ще му окажатъ неговитъ досегашни четци. Но ние не се съмняваме въ тази подкрепа, защото — ето вече шестъ години подъ редъ — тя е давана неотклонно и настойчиво.

По отношение на бждещия напредѣкъ, освенъ още по-щателния подборъ на материала по същество, съвременностъ и популярностъ, редакцията има силно желание да подобри чувствително хартията, да увеличи страницитъ до 32 (безъ корицитъ и рекламнитъ листове), да даде цвѣтни отпечатъци и художествени приложения, да възобнови „Морска библиотека“, като безплатно приложение и най-после да даде и една напълно солидна и подходяща за изданието опаковка. Има изгледи, че тия желанія на редакцията ще бждатъ реализирани въ скоро време и то толкова по-скоро, колкото по-настойчиво и по-акуратно ни подпомагатъ морално и материално нашитъ абонати. Преди всичко необходимо е акуратното и своевременно изплащане на членския вносъ и абонамента и усилия за увеличаване тиража на списанието, който до сега е достигналъ до 4,700 броя.

Отъ друга страна, едно отъ сигурнитъ и бързи

срѣдства за подобрене на списанието, сѣ прихотѣ отъ рекламнѣ. Еотъ зашто, ние приканваме нашитѣ съратници да ни подпомагатъ и въ това отношение, кой съ каквото може, за да увеличимъ и рекламнитѣ листове въ него. Увеличение количеството на рекламнитѣ листове води следъ себе си сигурното и бързо подобрене на изданието.

Съ общи усилия ние ще можемъ да отиваме все тѣй съ бързи крачки напредъ, както смѣ отивали досега. Казваме съ общи усилия, защото списанието „Морски Сговоръ“ не е само дѣло на Главното управително тѣло на Българския Народенъ Морски Сговоръ, а е обща рожба на съвмѣстнитѣ и непрестанни усилия на редакционния комитетъ, клоноветѣ на Б. Н. М. С., сътрудницѣтъ на списанието, членоветѣ на Б. Н. М. С., частнитѣ абонати, търговскитѣ фирми и всички наши четци. Безъ помощта на еднитѣ или другитѣ, нашето списание не би могло да крепне и да се развива сигурно, бързо и правилно. Всички по-горе изброени съратници носятъ на плещитѣ си тежестта отъ усилията за подържане доброто име и напредъка на нашето списание — „Морски Сговоръ“. Ето зашто, ние апелираме къмъ всички да продължатъ съ още по-голяма енергия да ни подпомагатъ.

Ние молимъ клоноветѣ на Б. Н. М. С. да усилятъ деителността си по събирането на членскитѣ вноски, да положатъ по-голяма настойчивостъ при събирането на реклами и да изпращатъ събранитѣ суми бързо презъ кратки промежутъци отъ време.

Ние молимъ нашитѣ сътрудници, да изпращатъ непрекъснато материалитѣ си, като се ста-

раятъ да имъ даватъ кратка и напълно популярна форма, да ги обработватъ достатъчно и да ги разнообразяватъ по същество и иллюстрация.

Ние молимъ нашитѣ членове и абонати да побързатъ съ изплащането на членскитѣ вноски и абонамента си, а също така да проагитиратъ разпространението на списанието.

Ние молимъ търговскитѣ фирми да бждатъ по-отзивчиви и по-щедри къмъ нашитѣ събирачи на реклами, като иматъ предвидъ и това, че нашето редовно и съ голѣмъ тиражъ издание ще имъ даде най-добри условия и резултати при рекламирането.

Ние молимъ най-после нашитѣ четци, следъ внимателно и изчерпателно прочитане на списанието, да ни съобщаватъ за забелязанитѣ дефекти и появилитѣ се желаня за подобренито му; а също така и да препоръчватъ списанието на своитѣ близки и познати, съ което ще допринесатъ както за подобренито на списанието, тѣй и за разпространението и затвърдяването на морската идея въ нашата страна.

Ние встъпваме въ новата година съ твърда вѣра, че съ общи усилия, както до сега, ще продължаваме да крачимъ съ сигурни и бързи крачки напредъ къмъ нови успѣхи и нови придобивки за нашето народополезно дѣло.

Нека новата 1930 година, по случай която Ви поднасяме нашитѣ най-добри благопожеланя, оправдае общитѣ ни желаня и надежди за успѣха на нашата морска идея.

Отъ редакцията

НЕМИРНО МОРЕ

Ориг. офортъ отъ Ял. Мутафовъ

Г. Славяновъ

ВЪПРОСЪТЪ ЗА МОРСКОТО РАЗОРЖАВАНЕ И НЕГОВАТА НАЙ-НОВА ФАЗА

Въ своитѣ методи на действие войната на море значително се различава отъ тази на сушата. Докато частната собственост на сушата, по принципъ не се засѣга отъ воюващитѣ, на море става тъкмо обратното; въ целта да се прекъснатъ неприятелскитѣ съобщения по море, единъ отъ главнитѣ обекти за действие е неприятелската частна собственост — кораби или стоки, като въ това направление не се сѣдять дори интереситѣ на неутралнитѣ. Въ този родъ операции се крие и сѣщността на тъй наречената кръстосвачна (въ миналото коррарска или капворска) война, била тя надводна или подводна. Стремезътъ у културнитѣ народи да се премахне или поне ограничи този видъ война е твърде старъ и настойчивъ, но всѣкога той е срѣщалъ отрицателното становище на владетелката на моретата — Англия. Смисльтъ на проблемата за „свободата на моретата“ е именно въ тоя стремезъ за премахване на кръстосвачната война. Въпросътъ за свободата на моретата, въ по-ново време, е поставенъ отъ Североамериканскитѣ съединени щати още въ 1785 год. и въ най-ново време, пакъ отъ сѣщата държава, презъ голѣмата война, като бѣ включенъ въ 14-тѣ Уйлсонови точки. Днесъ тоя въпросъ наново се слага, макаръ и подъ формата на „морско разоржжаване“. Невъзможността да се разреши проблемата за „свободата на моретата“ влѣче следъ себе си все по-голѣмитѣ флотски въоръжения на морскитѣ държави и на първо мѣсто тия на С. А. Съединени щати. Последнитѣ отъ 1916 год. насамъ упорито се стремятъ къмъ изравняване на морскитѣ си сили съ тия на „владетелката на моретата“ Англия, като по този пѣтъ търсятъ да осигурятъ свободно развитие на своята морска търговия не само въ мирно, но и въ военно време. Естествено, отъ своя страна, Англия търси да затвърди своето „владичество“ и следователно надмощието въ морскитѣ си сили. А ясно е защо за Англия е необходимо да води кръстосвачна война и да се стреми да запази своето флотско могѣщество, — защото, прѣснала своитѣ владения по цѣлото земно кълбо, тя инѣкъ не би могла да се справи съ многобройнитѣ си врагове, които завистливо поглеждатъ къмъ нейнитѣ богати колонии; най-уязвимата точка за всѣка морска държава — това сѣ морскитѣ пѣтища и търговията по тѣхъ, а защитата на тия пѣтища и търговия — това е най-трудната и, за мнозинството държави, съвсемъ непосилна задача.

Днесъ най-остро, и въ финансово отношение най-тежко, е морското съперничество между Англия и Съединенитѣ Щати; първата все още е притежателка на най-мощния въ свѣта флотъ, но затова пѣкъ силно изтощена отъ войната, а втората съ значително по-слабъ флотъ, но затова много богата и съ голѣми търговски интереси, насочени по всички океани и главно въ Тихия, кждето нейнитѣ интереси се кръстосватъ съ тия на Япония и Англия, две отъ най-силнитѣ морски държави въ свѣта, и кждето е ядката на бѣдешитѣ голѣми свѣтовни конфликти. Трудното финансово положение на Англия ѝ диктува да търси компромисни споразумения съ Щатитѣ, а на второ мѣсто съ Япония и Франция, за да се достигне до ограничение или даже намаляване на морскитѣ въоръжения, като все пакъ запази днешното свое първенство.

Щатитѣ търсятъ да осигурятъ свободата на своята морска търговия и затова, при всѣка проява на неотстъпчивостъ отъ страна на Англия, веднага пристѣпватъ къмъ разработването или осѣществяването на грандиозни флотски програми и обратно, при всѣка готовностъ за споразумение най-малко за „ограничение“, ако не за „намаление“ на морскитѣ въоръжения или още по-добре за коренното разрешение проблемата за свободата на моретата, веднага спиратъ флотскитѣ си строежи, за да улеснятъ тъй желаното отъ тѣхъ споразумение.

Ако се отстранятъ причинитѣ за морското съперничество между Англия и С. А. Щати или най-малко ако се ограничи или притѣпи това съперничество, много по-лесно ще се достигне до сѣщитѣ резултати и съ останалитѣ морски държави, а отъ тамъ не ще бѣде трудно да се разпространи „разоржжаването“ и върху сушата и въ въздуха.

Въ 1916 год., загрижени за своята презморска търговия, заплашвана еднакво отъ англичани и германци, Щатитѣ начертахъ обширна програма за създаване на единъ колосаленъ воененъ флотъ. Ловката английска политика умѣло насочи изострящето се американско орѣжие срещу германцитѣ и успѣ да убеди новия си съюзникъ, че е по-необходимо да се строятъ леки сили за борба съ германската подводна опасностъ и по този начинъ да задържи строежа на голѣмъ линейенъ флотъ. Англия видимо прие и 14-тѣ точки на Уйлсона, забавяйки съ това още повече морското засилване на Щатитѣ. При преговоритѣ за миръ, обаче, Англия грубо отхвърли разискването на проблемата за свободата на моретата и свързания съ нея въпросъ за нови правови норми на морска война. Обидени, Щатитѣ не подписаха мирнитѣ договори и не влѣзоха въ Обществото на Народитѣ, създадено по-скоро като орѣдие на английската политика, отколкото като срѣдство за осигуряване свѣтовния миръ и, естествено, морското съперничество между тѣхъ и Англия започна да се изостря. Обаче отбелязанитѣ по-горе основни причини скоро доведоха дветѣ държави, а покрай тѣхъ и Япония, Франция и Италия, до Вашингтонското споразумение отъ 1921/22 година.

Въ Вашингтонъ можа да се постигне споразумение за ограничение въоръженията по отношение на линейнитѣ кораби и хвърчилоносцитѣ и отчасти на кръстосвачитѣ, но не и по отношение на лекитѣ сили и подводницитѣ, които, заедно съ лекитѣ кръстосвачи, днесъ сѣ главнитѣ срѣдства за водене на кръстосвачната или търговска война. Англичанитѣ поискаха да се премахне сѣществяването на подводницитѣ, тъй като тѣ сѣ единичното срѣдство за малкитѣ държави успѣшно да водятъ една търговска война, но срещнаха енергичния отпоръ преди всичко на Франция и подводното корабостроение, а заедно съ него и лекитѣ сили (леки кръстосвачи, изтрѣбители и др. по-малки кораби), чии то размѣри и брой сѣ тѣсно свързани съ тия на подводницитѣ, останаха неограничени. По отношение на кръстосвачитѣ се постигна ограничение само на тѣхната величина — не по-голѣми отъ 10,000 тона водоизмѣстване — и калибѣра на артилерията имъ — не по-голѣмъ отъ 20.3 см., обаче броятъ имъ или тѣхната обща водоизмѣстимостъ останаха неограничени.

На тази база скоро изникна разочарование. За Шатитъ, лишени отъ бази въ Тихия океанъ и принудени да покриватъ грамадни разстояния безъ опора, голъмиятъ 10,000 тоненъ кръстосвачъ е много изгоденъ, а при това единъ флотъ отъ такива кръстосвачи представлява внушителна сила. За Англия тъкмо обратното — принудена да пази интереситъ си по цѣлото земно кълбо и разполагаща съ много бази и опорни пунктове, но сравнително слаба финансово, се налага издръжката на малки, но повече на брой кръстосвачи, които пъкъ всъкога ще бждатъ по-слаби отъ 10,000 тоннитъ. Чрезъ тия частични ограничения Шатитъ не получаваша пълно изравняване на силитъ си съ Англия, а тая последната бѣ принудена къмъ нови непосилни строежи.

Въ 1922 год. опититъ на Обществото на Народитъ да разшири Вашингтонското споразумение и върху останалитъ морски държави пропаднаха, поради твърде високитъ граници, искани отъ Испания за своя флотъ. Подновени тия опити въ 1924 год., наново пропаднаха, като тоя пътъ къмъ неприемливитъ искания на Испания се прибавиха и тия на Съветска Русия, която претендираше за голъмъ флотъ или пъкъ за обявяване Балтийското и Черно морета за „*Mare clausum*“, за затворени, на което, естествено, най-напредъ Англия никога не би се съгласила.

По-сетнешнитъ разисквания въ комиснитъ на О. Н. изваждаха на яве все нови и нови противоречия, произлизащи до голъма степенъ отъ недостатъцитъ на Вашингтонското споразумение. Въ подготовителната разоръжителна комисия на О. Н. презъ пролѣтъта на 1927 год. англичанитъ предложиха единъ проектъ за ограничения за всѣки типъ кораби по отдѣлно, а французитъ другъ — за установяване на общото водоизмѣстване на флота, въ крѣга на което всѣка държава да може да строи, споредъ своитъ нужди, известни типове кораби за смѣтка на останалитъ. Това би означавало, че напр. Франция би могла да използва цѣлия ѝ разрешенъ тонажъ само за строежъ на подводници. Естествено, тази нова „подводна опасностъ“ за Англия отъ страна на Франция, осуети споразумението.

Презъ юний сѣщата 1927 год., по инициативата на Съед. Шати бѣ свикана нова, независима отъ О. Н., конференция въ Женева, която да разшири Вашингтонскитъ споразумения. Франция и Италия отказаха участието си въ нея, подъ предлогъ, че въпросътъ се разглежда въ неговата цѣлостъ отъ О. Н., а въ сѣщностъ защото и дветъ бѣха недоволни отъ самата Вашингтонска спогодба, която имъ отдѣляше мѣсто на третостепенни морски държави. Но и останалитъ три държави — Англия, С. А. С. Шати и Япония не можаха да се споразумѣятъ и то главно по въпроса за кръстосвачитъ. Англия предложи два типа — голъмъ и малкъ кръстосвачъ, а Шатитъ държаша само на установения вече голъмъ Вашингтонски кръстосвачъ, — нагледъ нищожна причина, задъ която обаче се крие пакъ голъмата проблема за свободата на моретата. Въ резултатъ Шатитъ наново започнаха засилването и морскитъ си строежи.

Споразумението на Англия и Франция отъ миналата 1928 год. за съгласувани действия при бждещитъ разисквания по разоръжението, доведе само до раздражение на Съед. Шати, а покрай тѣхъ и на останалитъ голъми държави.

Презъ априлъ тази година, американскитъ представителъ въ подготовителната комисия при О. Н., Джибсонъ излъзе съ новъ конкретенъ проектъ за морско разоръжаване, макаръ тоя въпросъ и да не е стоялъ на дневенъ редъ. Отзвукътъ отъ тоя проектъ навсѣкжде бѣ колосаленъ и той твърде много допринесе, за да се доведе въпросътъ за морското разоръжаване до неговата най-нова фаза.

Отъ друга страна, падането на консерват. правителство въ Англия и поемането на властта отъ работническата партия бързо промѣни настроенята и възможноститъ за едно споразумение съ С. А. С. Шати, което и не закъснѣ да дойде, като следствие отъ воденитъ въ Лондонъ преговори между министъръ-председателя Макдоналдъ и американския пълномощенъ министъръ генералъ Доусъ, а сѣщо така и отъ пътуването на първия въ Америка, предприето въ края на септемврий т. г. Макаръ воденитъ преговори и да не означаватъ още постигнато споразумение — такова трѣбва да очакваме отъ конференцията, която предстои да се свика презъ януарий ид. г. въ Лондонъ — все пакъ тѣ сѣ едно сигурно указание за успѣшно приключване на въпроса за морското разоръжение или по-право за „ограничение“ въ морскитъ въоръжения, което все пакъ е единъ крупенъ резултатъ за свѣтовния миръ.

Както се изтъкна и по-горе, голъмата прѣчка за достигане на желаното споразумение между дветъ най-голъми морски държави, до сега, е билъ въпросътъ за кръстосвачитъ, задъ който пъкъ се крие все сѣщиятъ голъмъ политически въпросъ за свободата на моретата. Спорътъ за кръстосвачитъ се появи още въ 1922 год. въ Вашингтонъ, а следъ това провали и всички по-късни опити за споразумение. Последнитъ години американцитъ настояваха за 250—300,000 тона обща водоизмѣстимостъ за своитъ кръстосвачи, като предполагаха да използватъ цѣлия този тонажъ за постройка само на голъми кръстосвачи отъ по 10,000 тона съ 20.3 см. орѣдия, при това претендираха за пълно равенство съ Англия по отношение на общия тонажъ. Срещу това английското становище бѣ 500—600,000 тона максимална обща водоизмѣстимостъ и единъ брой отъ най-малко 71 кръстосвача, отъ които по-голъмата частъ малки кръстосвачи съ 15 см. орѣдия, като относно голъмитъ, т. е. въоръженитъ съ 20.3 см. орѣдия кръстосвачи, настояваха за пълно равенство съ Съед. шати.

Голъмата разлика въ исканията на дветъ страни бързо намалява презъ време на последнитъ преговори и днесъ се очертава съгласие на базата:

1. Равенство или равноценностъ по отношение на всички типове военни кораби.
2. Англия признава правото на С. А. С. Шати да притежаватъ повече 10,000 тонни кръстосвачи, отколкото Англия.
3. С. А. С. Шати признаватъ правото на Англия за единъ по-голъмъ общъ тонажъ отъ кръстосвачи, отколкото тоя на Шатитъ.

Относно подводницитъ дветъ държави възприематъ старото и постоянно изтъквано английско становище за тѣхното пълно премахване или поне за унищожението и запрещаване постройката на подводнитъ кръстосвачи, като се запазятъ само подводницитъ за брѣгова отбрана. Обаче, имайки предвидъ твърдото французско становище за запазване подводницитъ, дветъ англосаксонски дър-

жави приематъ пълното равенство помежду си по отношение всички типове подводници, които ще се запазятъ.

При едно определено решение на въпроса за подводниците, по отношение на останалитъ леки сили бързо ще се постигне споразумение, макаръ днесъ въ броя и тонажа на изтрѣбителитъ и торпедоносцитъ, Съед. щати значително да превъзхождатъ англичанитъ — 309 американски кораба съ 345,000 тона, срещу 156 английски съ 210,000 тона. Броятъ и тонажътъ на торпеднитъ кораби и изобщо на лекитъ сили ще се изчисли по известно съотношение спрямо установенитъ граници за подводния флотъ, тъй като зависимостта между тия типове кораби е много голѣма. Като най-вѣроятенъ тонажъ торпедоносци за дветъ страни се приема границата къмъ 150,000 тона обща водоизмѣстимостъ.

Относно голѣмитъ линейни кораби се запазва старото Вашингтонско споразумение, като дветъ държави се отказватъ отъ нови строежи и като вѣроятно предѣлната възраст на наличнитъ кораби ще бѣде увеличена отъ 20 на 25 години, получавайки по този начинъ чувствително финансово облекчение при замѣняване на остарѣлитъ съ нови кораби.

Броятъ и тонажътъ на хвърчилоносцитъ никога не сѣ били предметъ на сериозни разногласия; тѣ вѣроятно ще останатъ въ ограничителнитъ рамки на Вашингтонската спогодба.

Най-трудно разрешимиятъ и до сега въпросъ остава този за кръстосвачитъ. Първиятъ проектъ за ограничения носи английски отпечатъкъ; той предвижда за Англия: максималенъ тонажъ 340,000 тона, общо 50 кръстосвача, отъ които 15 по 8,000 или 10,000 т. съ 20.3 см. орѣдия; за С. А. С. Щати: максималенъ тонажъ 295,000 т., между които 18 голѣми кръстосвачи.

Тия цифри не сѣ произволни, тѣ държатъ смѣтка за броя на наличнитъ, на подлежащитъ за замѣна и на тия въ строежъ кръстосвачи. Споредъ тоя проектъ, англичанитъ не ще бждатъ принудени нито да строятъ нови, нито да унищожаватъ стари кръстосвачи, като до 1936 г. ще запазятъ своето надмощие въ този типъ надъ Щатитъ. Последнитъ ще запазятъ съществуващитъ си кръстосвачи, ще продължатъ строежа на започнатитъ и за да се изравнятъ съ Англия, ще трѣбва да предвидятъ само 5 нови, но вече малки кръстосвачи.

Вториятъ проектъ, разискванъ къмъ края на преговоритъ, носи американски отпечатъкъ; той предвижда за Англия: 15 кръстосвача съ 20.3 см. орѣдия и 35 — 15 см. орѣдия или всичко 50 кръстосвача съ кжгло 339,000 т.; за Съед. Щати: 21 кръстосвача съ 20.3 см. орѣдия и 15 — съ 15 см. орѣдия или всичко 36 кръстосвача съ кжгло 315,000 т. При този проектъ, който вѣроятно ще образува и базата за преговори презъ януарската Лондонска конференция, дветъ държави почти се изравняватъ въ силитъ си: по общъ тонажъ американцитъ ще отстъпватъ само съ 24,000 т., англичанитъ

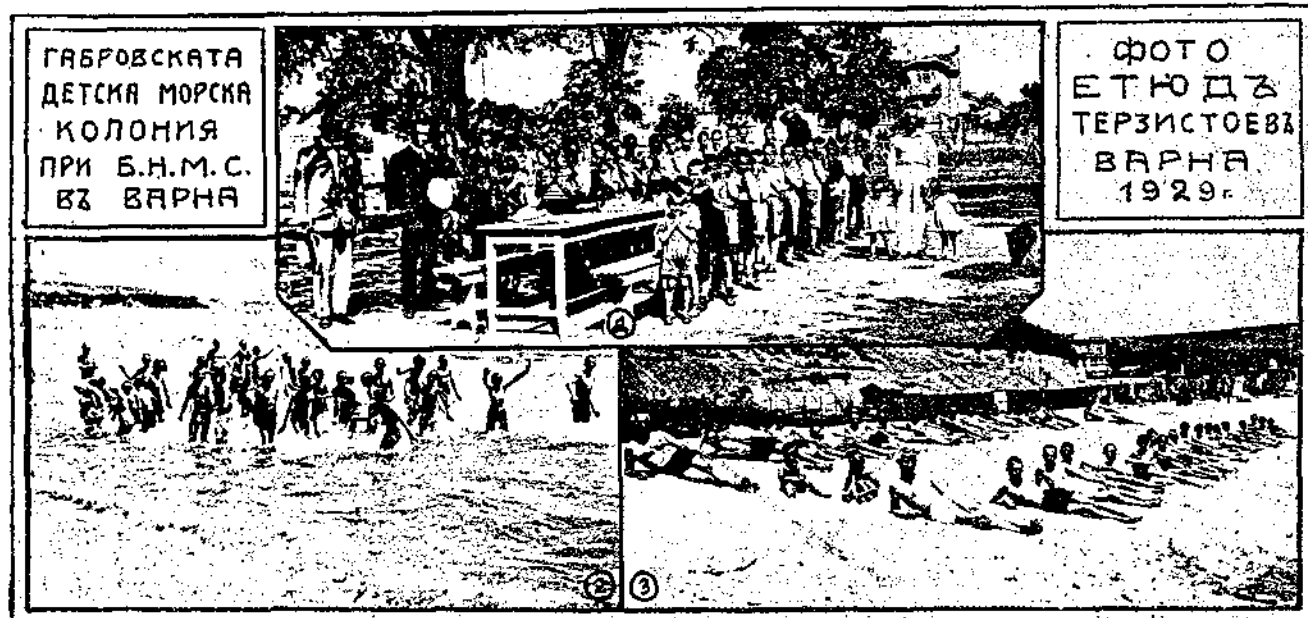
ще притежаватъ 14 кръстосвача повече, но срещу по-голѣмия брой американцитъ ще могатъ да противопоставятъ по-силната артилерия и по-голѣмо водоизмѣстване на отдѣлния кръстосвачъ.

Все още спорна остава претенцията на Съединенитъ щати за 21 голѣми кръстосвачи, т. е. дветъ страни не могатъ да се съгласятъ само върху 3 кръстосвача по 10,000 тона, въоръжени съ 20.3 см орѣдия. Мжнотията не се дължи на взаимна неотстъпчивостъ, а по-скоро на влиянието на останалитъ морски държави, на първо мѣсто Япония. Англичанитъ заявяватъ: „Ние не строимъ срещу Америка, но когато американскитъ строежи предизвикватъ други държави къмъ по-голѣми строежи, това косвено се отразява и върху нашитъ строителни програми.“ Тукъ се визира Япония, която и безъ това иска корекция на установеното въ Вашингтонъ съотношение на силитъ 5 за Англия и Америка срещу 3 за Япония или 10:6, за което тя настоява да се увеличи на 10:7 или най-малко на 10:6.5.

Въпрѣки съществуващитъ очертани разногласия между тритъ голѣми морски държави, мжнотията за постигане на споразумение не иде отъ тамъ, а по-скоро отъ непримиримото държане на Франция, която е твърде загрижена за запазването на своя голѣмъ подводенъ флотъ и за равенството си съ Италия. Постигнатото миналата година сближение между Англия и Франция на почвата на споразумението за задружно действие по морското разоръжаване, днесъ се замѣства съ охлаждане въ отношенията, продиктувано отъ рѣзкия обратъ въ политиката на Англия, която сега, за предстоящата конференция, си осигурява единъ много поцененъ съюзникъ въ лицето на С. А. С. Щати. Французскитъ печатъ вече ясно очертава главнитъ искания за морскитъ сили на Франция, която ще настоява „на всѣка цена“ за:

1. Запазване на подводницитъ;
 2. Самостоятелно опредѣляне на лекитъ си сили (кръстосвачи и изтрѣбители);
 3. Въ Срѣдиземно море — равенство съ Италия, а въ Атлантическия океанъ — съ Германия.
- Доколко неотстъпчивостта на Франция ще затрудни преговоритъ въ Лондонъ и дали ще осуети благоприятния имъ резултатъ, е още рано да се предвижда, въ всѣки случай не може да се подценява голѣмата роля, която въ тази конференция ще има да играятъ двата фактора: волята за споразумение у дветъ най-голѣми морски държави и силното течение въ общественото мнение на цѣлъ свѣтъ за едно действително разоръжаване, като гаранция за свѣтовния миръ.

Макаръ воденитъ до сега преговори между Англия и Съед. Щати да сочатъ като възможенъ резултатъ само едно „ограничаване“, но не и едно „намаление“ на морскитъ въоръжения, все пакъ ако и този резултатъ бѣде постигнатъ, това ще предизвика морално облекчение въ цѣлъ свѣтъ и значително ще разчисти пътя къмъ заздравяване изгледитъ за единъ траенъ свѣтовенъ миръ.

Детската морска колония на Габровския клонъ отъ Б. Н. М. С. на лѣтуване въ Варна. — 1. Молитва преди закуска; 2. Въ морето; 3. На плажа.

ГАБРОВСКАТА ДЕТСКА МОРСКА КОЛОНИЯ

Габровскиятъ клонъ на Българския Народенъ Морски Сговоръ, изпълнявайки една отъ задачите си, устрои презъ лѣтото 1929 година въ Варна лѣтна морска колония за момчета отъ гимназията, предимно деца на членове отъ Б. Н. М. С. и на бедни габровски граждани. Дѣлото на габровци бѣ подкрепено отъ Главното управително тѣло на Б. Н. М. С. и не срещна никакви спънки въ настаняването, обзавеждането и лѣтуването.

Колонията пристигна въ Варна на 15 юлий. Тя се състоеше отъ 31 деца и бѣше настанена въ училището „Св. Сава и Ангеларий“, където имаше достатъчно удобства. Още съ пристигането си колонията влѣзе въ нормалния си животъ, благодарение на това, че всичката подготвителна работа бѣше извършена по-рано. Тя се ръководѣше отъ двама гимназиални учители, а лѣкарската служба се изпълняваше отъ члена на Главното управ. тѣло на Б. Н. М. С. — д-ръ К. Пашевъ. Последниятъ, следъ като прегледа основно всички деца и направи необходимитъ измѣрвания, опредѣли за всѣко едно отъ тѣхъ съответния режимъ за изпол-

зуване слънчевитъ лъчи и морската вода. Къпането и слънчелѣчението се извършваше винаги на опредѣления плажъ и подъ непрекъснатия надзоръ на ръководителитъ.

Презъ всичкото време въ колонията имаше образецъ редъ и чистота. Храната — винаги отлична и изобилна. Презъ свободното време се четѣха беседи на колониститъ по хигиена и възпитание и се преподаваха уроци по аритметика и български езикъ, за да подържатъ и възобновяватъ знанията си по тия два важни предмета, по които се полага изпитъ при постъпване въ гимназията.

Колонията просъществува 31 деня. Последнитъ лѣкарски измѣрвания показаха, че презъ време на лѣтуването всѣко едно дете (на възраст отъ 10 до 14 години) е наддало въ тѣлото си отъ 1 до 3.5 килограма.

Храната на единъ колонистъ сръдно дневно е струвала 28.30 лева, а заедно съ общитъ разноски всѣки единъ колонистъ е струвалъ на управата сръдно дневно по 43.10 лева.

П. П.

ЗА МОРЕТО

Морето заема три пети отъ повърхността на земното кълбо.

Още отъ началото на свѣта то е играло една съществена роля и е упражнявало решително влияние върху всичкитъ прояви на живота.

Природата и човѣкътъ сѣ еднакво подчинени на неговитъ закони. Цѣлата география и цѣлата история се намиратъ въ тѣсна и строга зависимостъ отъ него.

Отъ една страна, то обуславя климатитъ; отъ друга — то свързва континентитъ единъ съ други.

Господаръ на метеорологията, следователно и на атмосферата, морето диктува върху живота на всичкитъ същества.

Противно на земята, чийто тѣсни, точно опредѣлени и негъвкави пѣтища сѣ подчинени на ограниченията въ тежестта и на изискванията на

разлатостта на товаритъ, морето предлага своитъ широки предѣли, въ които всичко е пѣтъ и които не даватъ никаква граница на числото, на тежестта и на едновременно преминаване.

Всички голѣми народи сѣ преживѣли своята съдба, поставена въ зависимостъ отъ тѣхната морска мощъ, т. е. животътъ имъ е билъ въ голѣма зависимостъ отъ степенята на морската имъ сила.

Морето е създателъ на живота върху земята и на първитъ същества, смиренни нисши животни и скромни водорасли.

Отъ началото на времената до нашата епоха, морето не е престанало нито за моментъ да властвува и да направлява всички прояви на живота.

Когато произнасяме думата „море“, нѣма човѣкъ, който да не му отдава веднага една пълна мисль въ нѣкой клонъ на човѣшкитъ познания.

Географът вижда въ него най-голямата част на своята област, защото морето покрива $\frac{1}{4}$ отъ земното кълбо, а повърхността на твърдата земя по отношение на морето се намира въ съотношението 100 : 254, т. е. отъ всичките 510 милиона квадратни километра на земното кълбо, 144 се падатъ на твърдата земя и 366 на морето.

Естественикътъ се възхищава отъ морето, като единъ величественъ и чудноватъ аквариумъ, населенъ съ едно нечувано множество живи същества, които почватъ отъ чудовището гигантъ и стигатъ до невидимитъ дребни животинки, т. е. почватъ отъ кита и стигатъ до инфузорията, безъ да се забравятъ най-чудноватитъ земноводни, същества полу-животни, полу-камъкъ (като коралитъ), най-страшнитъ хищници (като акулитъ), молюскитъ (мекотѣлитъ) — най-странни по своя родъ, най-невѣроятнитъ раковидни, въ такова множество, щото отъ всички 162 рода, които представляватъ животното царство — само петъ принадлежатъ на сухоземния свѣтъ, на въздуха и на сладката вода, а останалитъ 157 — сж отъ страшния океански свѣтъ.

Физикътъ съзерцава съ дълбока изненада количеството и разнообразието на задачитъ, които морето поставя на научната мисль, задачи, много отъ които сж още твърде малко познати: играта на морскитъ приливи и отливи, режимътъ на теченията, проявлението на циклонитъ и морската вихрушка, движението на вълнитъ, правилността на известни вѣтрове, промѣнчивостта на други, произходътъ на буритъ, цѣлата тази очудваща техника, тайнитъ на която днесъ се мъчатъ да разкриятъ много учени и опитни стари морски вѣлци по разни начини.

Химикътъ си припомня, че въ началнитъ времена морето се е образувало при високата температура отъ 360°, че тази мокса маса — пренагорещена презъ време на вѣкове, е разтопила въ течность земнитъ материали и пази въ недрата на сега изстиналитъ си вълни разложенитъ молекули на 20 разни метали, на 50 разни вещества, като смѣсва водороденъ протоксидъ съ натриевъ хлоридъ, магнезиевъ окисъ — съ йодъ и амонякъ, и солитъ на содата или поташа — съ сребърна и златна соли.

Хидрографътъ и астрономътъ, правистътъ и лѣкарътъ, геометрътъ и пѣтникътъ, дипломатътъ и търговецътъ — тѣ всички виждатъ морето да имъ поставя единъ въпросъ, да имъ предлага едно решение, да имъ представя една задача, да имъ задава една грижа, да имъ обещава богатство, честь, слава, щастие — и да държи това си обещание.

Историята е тукъ, за да докаже съ данни на ржка, че морето, този голѣмъ пѣтъ за народитъ, пазителъ на човѣшкия родъ, защитникъ на трудолюбивитъ и на смѣлитъ, е служило винаги вѣрно на онѣзи, било отдѣлни лица или народи, които сж се довърявали на него.

А поетътъ и художникътъ не сж намѣрили още достатъчно звуци, нито съответнитъ цѣтве, за да възпѣятъ славата на морето или да възпроизведатъ неговата жива хубостъ.

Морето изпква, прочие, като най-увлѣкателна частъ отъ земното кълбо, като една отъ най-интереснитъ за изследване области и сѣщо — като най-голямъ резервуаръ на природни сили, които човѣчеството е въ състояние да използва за себе си и за своя напредѣкъ.

Началото на морето съвпада съ началото на самото земно кълбо.

Въ действителность, първитъ морета сж били образувани чрезъ стѣстяване въ епохата, въ която земята, като е изстивала постепенно, е минавала бавно отъ газообразно въ твърдо състояние. Морето се е появило въ онова време, въ което не е имало още животъ върху нашата планета; при това, първитъ одушевени същества сж се породили въ недрата на морскитъ води. Разпредѣлението и наименованието на разнитъ морета датира не отъ давна и е дѣло на една международна комисия, свикана въ Лондонъ презъ 1845 година.

Водата на морето е по-тежка, отколкото сладката вода: единъ литъръ дестилирана вода тежи единъ килограмъ, а тежестта на единъ литъръ морска вода се колебае отъ 1.024 кгр. до 1.029 кгр., въ зависимость отъ това, дали произлиза отъ едно отворено или затворено море, отъ дълбочинитъ, отъ които е тя взета, отъ температурата и отъ сезона. Единъ кубически метъръ морска вода тежи крѣгло 28 кгр. повече, отколкото 1 куб. м. сладка вода. Единъ килограмъ морска вода съдържа 962 грама чиста вода и разни разложени минерали. Изчислено е, напимѣръ, че 1 куб. метъръ морска вода, подложена на изпарение, дава като остатѣкъ една кора отъ соли, дебела 14 милиметра; следователно всички океански води съдържатъ 22—23 милиона кубически километра соли! . . .

Най-после, морската вода съдържа 50 милиграма злато на тонъ, или за цѣлия нейнъ обемъ, изчисленъ на 1,400 милиона кубически километри, съдържа повече отъ 40,000 кгр. злато за всѣки единъ отъ жителитъ на земята — 1,500 милиона души.

Освенъ това, водата на морето съдържа газове: кислородъ, азотъ, вѣглеродъ двуокисъ и амонякъ.

Водата на морето има особенъ вкусъ, който оправдава поетическото название „горчива вода“; нейната прозрачность е по-голяма отъ тая на сладката вода. Морската вода е безцвѣтна, обаче, вследствие на своята дебелина и вследствие на небесното отражение, тя приема единъ зеленъ или синкавъ отсѣнѣкъ; после, по причини, които се дължатъ на чужди тѣла (растения, утайки, неразтворени тѣла, дъното, корали и пр.), водата на морето притежава отсѣнки, които оправдаватъ името на „Жълто море“, на „Червено море“ и др.

Морето всѣкога е подвижно, било поради приливитъ и отливитъ, било поради теченията или отъ вълненията.

Вълнитъ се дължатъ на действието на вѣтъра; въ бурно време тѣ достигатъ височина 5—6 метра въ Срѣдиземно море, 8—9 метра въ Атлантическия океанъ, 11 метра въ Индийския океанъ, 15—16 метра въ южнитъ морета, а нѣкои мореплаватели твърдятъ, че въ случай на циклонъ, тѣ могатъ да достигнатъ до 20—25 метра.

Освенъ вълнитъ, имаме едно двойно ритмическо движение на приливи и отливи; то става два пѣти въ 24 часа и 50 минути, и се дължи на приличането, което се упражнява отъ слънцето и луната върху океанската маса; всѣко движение трае 6 часа 12.5 минути.

Теченията и противотеченията сж истински морски рѣки; единтъ сж съ постоянно направление, а другитъ колебаещи се, въ зависимость отъ сезонитъ. Своя произходъ тѣ дължатъ на разни

причини, главно на изливаната върху океана слънчева топлина и на действието на вѣтроветъ; Голфшромъ въ Атлантическия океанъ и Куро-Сиво*) въ Тихия океанъ сж дветъ най-голѣми морски течения.

Морето търпи сжщо така и други влияния: топлината, изпарението, привличането на материтѣ, които го обграждатъ, както и въртеннето на земята около нейната ось. Морето се намира, прочие, въ безспирно движение и непрекъсната работа, подъ действието на всички физически и химически агенти на свѣта.

Ако хвърлимъ погледъ върху единъ земенъ глобусъ, ще забележимъ, че океанитѣ и моретата иматъ най-разнообразни форми и размѣри. Най-обширниятъ отъ океанитѣ е Тихиятъ океанъ, който достига повече отъ 144,159,100 кв. километра, като се простира надлъжъ отъ единия полярень кръгъ до другия.

Индийскиятъ океанъ, заграденъ на северъ отъ Азиатския континентъ, има 43,303,050 клм.; Южниятъ ледовитъ океанъ — 11,480,700 кв. километра.

Единъ много важенъ за икономическия животъ на даденъ океанъ или море въпросъ е тоя за островитѣ; море, надарено съ острови, както източното Сръдиземно море, благоприятствува за развитието на търговията и напредъка на цивилизацията.

Дълбочината на моретата е, естествено, твърде разнообразна. Най-голѣмата позната дълбочина е тая въ западната частъ на Тихия океанъ, която достига 10,793 метра. Въ Атлантическия океанъ е намѣрена бездна отъ 8,000 метра и въ Индийския океанъ, близо до островитѣ Кристимасъ — 6,200 метра.

Морето е една отъ най-населенитѣ сръди; въ сравнение съ сжществата върху земята и въ въздуха, тия живѣщи въ морето сж въ съотношение — 1000 : 1.

Тукъ се срѣщатъ всички форми на животъ и всички степени отъ стълбата на животѣ създания, като се почне отъ микроскопичнитѣ инфузории — до голѣмитъ китообразни, отъ най-нисшитѣ морски тревы — до гигантскитѣ ламинари. Този животъ въ океанитѣ, естествено, много улеснява усиленото имъ използване отъ човѣка.

Науката за морето или океанографията позволява организирането на това използване да става по най-плодоносень начинъ.

*) Куро-Сиво на японски значи Черна рѣка; това си име то е получило благодарение на голѣмото количество разни вещества, които носи разтворени въ своитѣ топли води и които му придаватъ сравнително тъменъ цвѣтъ.

БЪЛГАРСКИ УЧЕБЕНЪ ТРАЛЕНЪ РИБАРСКИ ПАРАХОДЪ

Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти закупи отъ Италианската рибарска федерация въ Генуа единъ траленъ рибарски параходъ, за нуждитъ на рибарското ни училище.

Параходътъ е строень въ Осака — Япония — презъ 1912 година, за военни цели; презъ време на европейската война той е служилъ за сжщитѣ цели въ италианския военень флотъ.

Следъ войната сжщиятъ е билъ приспособень за рибарски траленъ параходъ и носилъ последователно имената: „Мария IV“ и „28 октомврий“. Българско име още не му е дадено.

Главнитѣ данни за кораба сж: бруто 211 р. т.,

Добре използваниятъ морски животъ служи, чрезъ риболова, за прехрана на хората (известни народи, като японцитѣ, наприкладъ, се поминаватъ въ по-голѣмата си частъ отъ риба), и после за индустриални цели, защото морскитѣ животни доставятъ не само храна, но сжщо тъй и сурови материали, като: кожата на акулата, гжбитѣ, корала, китовото масло, рибения клей, сивия кехлибаръ на кашалота и пр. Отъ морскитѣ растения се получава йодъ и сода. Отъ морската вода, чрезъ изпарение, се добива соль.

Въ действителность, разумната и методична научна експлоатация на богатствата на морския свѣтъ е едва начената.

Безъ морето, земята би представлявала пустиния. Безъ него нищо не би живѣло на земята, нито растения, нито животни, нито хора, защото то доставя вода на сушата, чрезъ дъжда, който е резултатъ отъ изпаренията на неговитѣ води.

Областитѣ съ морски климатъ сж единичнитѣ благословени области на земята; засѣхналитѣ страни, по-специално пустинитѣ, като напр.: Сахара и Гоби, сж области отъ континенталенъ климатъ.

Съ помощта на слънцето, което изсмуква влагата върху цѣлата повърхность на грамадни простори и съ съдействието на вѣтроветъ, които водятъ облацитѣ надъ континентитѣ, морето плаща на земята най-богатия данъкъ. Защото дъждоветъ, рожби на морето, оплодотворяватъ земята и благодарение на тѣхъ, гори, нивы, ливади, се разцвѣтватъ върху повърхностьта на земята. Благодарение на тѣхъ, при посрѣдството на ледницитѣ и на изворитѣ, текатъ рѣкитѣ, които отнасятъ въ морето водата, паднала отъ небесата и които пренасятъ напредъкъ презъ материтѣ своята страшна моторна енергия. Тази обширна водна циркулация е предпоставката за животъ на земята.

Освенъ това, морето храни и поддържа сжществуването на човѣка, благодарение на животинскитѣ, растителнитѣ и минерални неизчерпаеми богатства, които се криятъ въ неговитѣ недра.

Най-после, морето, кждето всичко е свободень пѣтъ, свързва и най-отдалеченитѣ страни една отъ друга, защото мореплаването е най-простото сръдство за превозъ, при това още и най-практичното и най-ефтиното.

По този начинъ, морето, чрезъ дъждоветъ и движението на водитѣ, които произлизатъ отъ него, чрезъ своитѣ животински, растителни и минерални продукти, чрезъ своитѣ химически и физически особености, чрезъ своята механическа енергия, чрезъ своята плодовитость и плаваемость, е и остава вѣчния благодетель на земята и на човѣчеството.

Извлѣкълъ отъ френски: Д. Марковъ

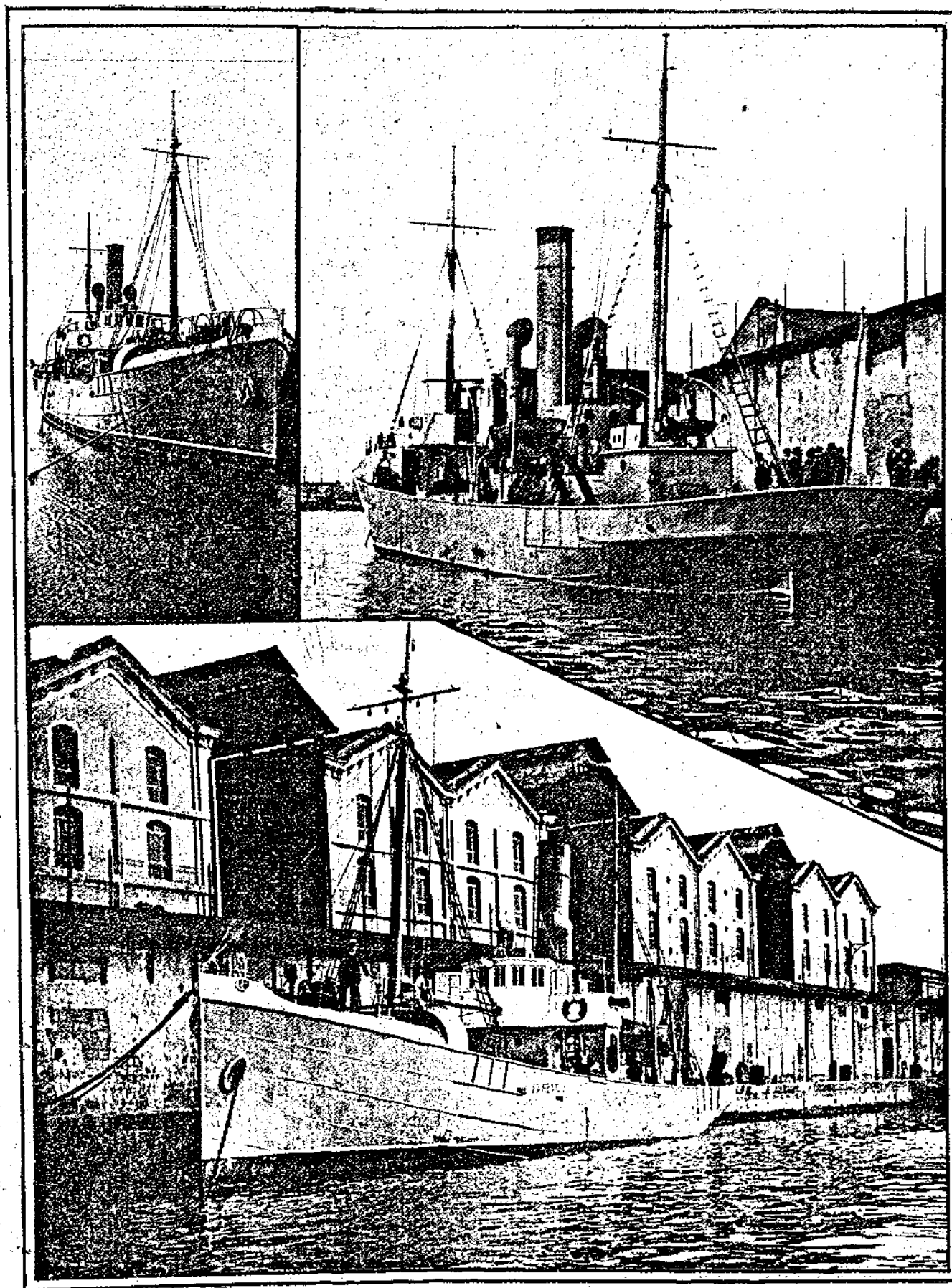
нето 93 р. т. Най-голѣма дължина 35 м.; най-голѣма ширина 6.78 м.; сръдно газене 3.48 м.; най-голѣмо газене 4.09 м. Мощностъ на машината 345 к. с. индикаторни. Развива скоростъ до 10¹/₂ морски мили въ часъ.

Приспособень е за учебни цели; има легла за ученицитѣ, специални помѣщения за риба, ледъ и др. На кораба има четири комплекта трални мрежи и необходимитѣ за работа материали. Купень е за 3,800,000 лева.

Съ сжщия корабъ вече се правятъ плавания и пробни ловидби съ мрежи типъ отъ тралъ.

Б. С.

НОВИЯТЪ БЪЛГАРСКИ РИБАРСКИ КОРАБЪ, КУПЕНЪ ПРЕЗЪ 1929 Г. ВЪ ИТАЛИЯ.

Горе — въ лѣво — видъ на кораба отъ носа, снимъ въ Варненското пристанище отъ К. А. Терзистоевъ. Горе — въ дясно и долу — видъ на кораба отъ кормата и отъ страна, снимъ въ Неаполското пристанище отъ Аурелио Каджано.

П. А. Шишковъ

КЪМЪ МОРСКОТО ПОПРИЩЕ

(Разказъ)

Природата бѣ го създала съ хромъ лѣвъ кракъ. Наричаше се Недко Церовъ.

Следъ като бѣ свършилъ прогимназията въ селото си, баща му го прати въ Варна въ гимназията, смѣтайки, че хромотата му не бѣ за селската тежка работа, а — за въ канцелария.

Трудолюбивъ, внимателенъ и жизнерадостенъ, Недко прехвърляше класовѣтъ единъ следъ другъ и тази година той бѣ въ предпоследния класъ.

Отъ година насамъ у него се бѣ родило желание, силно, като буря: да стане корабенъ капитанъ. Сърдцето му бѣ закопнѣло за широкото море и за далечнитѣ страни. Той се бѣ захласналъ и въ красивата капитанска униформа, която го затегли... Въпрѣки сондажитѣ, които направи между моряцитѣ — дали биха го приели за морякъ — на което получи рѣзъкъ отказъ; въпрѣки очевидността, че въ морската служба се рекрутиратъ напълно здрави и безъ естествени недостатѣци хора — той реши да стане капитанъ, понеже веднѣжъ въ единъ английски параходъ билъ видѣлъ единъ капитанъ, който кудалъ. Обясниха му, че въпросниятъ капитанъ е окуцѣлъ, следъ като билъ взелъ капитанския си дипломъ. И тогазъ той не изстина отъ желанието си, а само отстъпи: ако не капитанъ, то поне морякъ ще бѣда! Целъ: за да може да обиколи свѣта; идея, която не го напушаше нито за минута.

И, попадналъ подъ силата на тази насока, новото му свѣрталище стана пристанището. Въ фантазията му се заносиха простори, морета, негри, невиджани красоти... Сутринъ, преди изгрѣва, той скачаше отъ леглото си и по най-късия пътъ тичаше къмъ пристанището. Присѣдствуваше при приставането на корабитѣ до времето на сутриннитѣ си учебни занятия. По обѣдъ хапнѣше и отново бѣше на дежурство по параходитѣ, гдето минически разговаряше съ хората отъ разнитѣ нации, които молѣше да го взематъ за морякъ; надвечеръ дочакваше заминаването на параходитѣ и, съ всѣки изминатъ день, тѣга притискаше сърдцето му, че още не бѣ успѣлъ да се амбаркира. Той вече молѣше агенти, стоварвачи на стоки и капитани, да го наредятъ, като юнга, въ нѣкой параходъ. Тѣ го поглеждаха високомѣрно, поглеждаха ученичката шапка и стереотипно му откъсваха:

— Билъ ли си морякъ? Не? ... Ами ти си още и кучъ? ...

И колкото повече бѣха отказитѣ и прѣчкитѣ, толкова по-силно бѣ желанието му да плувне изъ морето. Мечтитѣ му за морски животъ се усиляваха презъ призмата на голѣмата прѣчка — хромотата, която всички му поставяха, като главна спѣнка.

Единъ день единъ параходенъ агентъ, който цѣла година го бѣ гледалъ да скита изъ пристанището, като лунатикъ, и до когото се бѣ обръщалъ съ просба, му бѣ казалъ:

— Момче, тукъ е много трудно да намѣришъ мѣсто! Другъ би билъ въпросътъ, ако ти се намѣраше въ нѣкое голѣмо пристанище. Тамъ има много параходи, тамъ има и моряшки домове — и вѣроятността тамъ е много по-голѣма за мѣсто, откождо тоука, гдето е почти — никаква. Но и

следъ всичко знай... че надали би се съгласилъ нѣкой да те приеме за морякъ: възможно е само, за кухнята да те приематъ! — бѣ наблегналъ той накрая за хромотата му.

Другъ морякъ му бѣ казалъ:

— Тикни се скришно въ нѣкой параходъ и слѣзъ надолу къмъ Египетъ! Спри се на канала тамъ... и все ще се намѣри нѣкой корабъ да те приеме за... кухнята.

Всички му сочеха югътъ, кръстопѣтнитѣ пристанища и... кухнята.

Недко реши и откъсна въ себе си: та що отъ това, че ще бѣде въ кухнята? Нали и кухнята е частъ отъ парахода? И кухнята му се стори, като онзи философски камѣкъ, който дирѣха срѣдне-вѣковнитѣ алхимици... Ще пали огънь, ще бѣли картофи, ще прѣже масло и ще обикаля свѣта...

Той реши, че никакви отлагания не трѣбва да има вече.

Тази вечеръ параходътъ Бориславъ заминаваше по разписанието си за Александрия.

Недко надѣна върху себе си два ката долни дрехи, мушна въ джобовѣтъ си: кърпи за носъ и лице, ножче, пѣтна чашка, компасче, часовника си, необходимите дреболии и писа на домашнитѣ си, че трѣгва съ параходъ, за да се върне единъ день богаты и съ много знания. Ако случаятъ би излѣзълъ най-щастливъ, може би, би се върналъ и като корабенъ капитанъ...

... Той се вмѣкна въ Бориславъ преди да бѣ поставенъ полицейскитъ постъ и вечерътъ, въ седемъ часа, въ време на третото изсвирване, когато бѣ вече вдигната сходнята между парахода и кея, Недко лежеше сгушенъ около помпата за вода на дѣсната страна, между овцетѣ, съ които бѣ препълненъ горниятъ подъ... Следъ десетина минути котвата бѣ вдигната и Недко усѣти, че параходниятъ винтъ даде толкова очакваното движение... Недко се надигна отъ мѣстото си... Свѣтлинитѣ бледо свѣтѣха въ угасващия день... Винтъ буботѣше...

Следъ малко Бориславъ обхождаше носъ Галата и закрепваше курса си по далечната точка на фара Румели, върху Босфора... Градътъ задъ кърмата феерично отражаваше въ спокойната вода електрическото си освѣтление. Носътъ на Галата отваряше и затваряше грамадната си блестяща шепя, съ която хвърляше върху кораба и далечината вѣрни снопове лѣчи...

Единъ морякъ се приближи до Недко:

— Тръгнахме... На, яжъ! — и той му даде завързана кърпа съ провизии. — Утре сутринята, когато провѣрватъ билетитѣ, ако те намѣри капитанътъ, кажи му чистосърдечно, че морякъ искашъ да ставашъ! А сега — лека ти нощъ! Азъ застъпвамъ на дежурство до полунощъ.

Недко прекрачи презъ стѣлбата, качи се на спардека, промѣкна се подъ спасителната лодка, отвърза кърпата, отрѣза си хлѣбъ, отви една хартия, която съдържаше сирене и маслини и, опрѣлъ се съ гърбъ о лодката и съ крака о желѣзния парапетъ, замляска съ апетитъ, отдавна не изпитванъ... Релиефно се заносиха предъ очитѣ му картини на бѣдещитѣ му пътешествия и той сладко се усмихна... Започваха вече... Ей!

Въ полунощъ познатиятъ морякъ му даде черга и едно скъсано зимно палто, които му послужиха за завивки подъ лодката, гдето той заспа.

... Въ петъ часа сутринята морякътъ прибра чергата и палтото, като му напомни да бѣде прямъ и вежливъ, когато го откриятъ, че е безъ билетъ и никого да не издава: самъ влѣзълъ и — толкова!

Право по носа на Бориславъ свѣтѣха два силни фарове ... Изтокъ бледнѣеше ... Чайки прехвъркваха ... Корабътъ съчеше спокойна вода.

Недко пакъ се прислони на онова мѣсто, гдето снощи го завари моментътъ на тръгването.

Параходътъ съчеше траверсътъ на Босфорскитѣ фарове, слънцето отъ хоризонта озаряваше вредъ, а пътниците, главно турци, изселници отъ Дели-Ормана, частъ върху трюма и частъ изъ трюма, съ любопитство гледаха двата брѣга на Босфора.

— Всички да влѣзатъ въ трюма! — изкомандува единъ морякъ. — Провѣрка на билетитѣ! — допълни същиятъ, като отвори пътъ на старшия помощникъ, готвещъ се да прескочи презъ овцетѣ.

Опитното око на помощника остана върху помпата, до която имаше дѣски, а задъ дѣскитѣ нѣщо бѣ шавнало.

— Иване, иди и разбутай онѣзи дѣски! — заповѣда помощникътъ на единъ отъ двамата моряци, съ които правѣше провѣрка. — Нѣщо шавна тамъ, овца ли е, що ли е?

Иванъ прескочи презъ спардека и съ кракъ бутна изправенитѣ дѣски:

— Човѣкъ! — крѣсна Иванъ.

Барикадата на Недко падна съ шумъ върху овцетѣ.

— Поискай му билетъ! — заповѣда помощникътъ.

— Господинъ капитане, — пое дѣхъ Недко и свали фуражката си, — нѣмамъ билетъ!

— Какъ тъй безъ билетъ? — викна помощникътъ, който разбра, че това е нѣкой гимназистъ, който се е впусналъ въ авантюризмъ.

— Скрихъ се въ парахода, за да бѣда заведенъ до нѣкое пристанище, гдето да мога да постѣпя за морякъ ...

— Хмъ ... — усмихна се помощникътъ и веднага взе сериозно изражение. — Безбилетнитѣ ние ги хвърляме въ морето — ти това знаешъ ли, а? ... Да дойде корабникътъ! — обърна се той къмъ единия отъ моряцитѣ си и продължи да провѣрва билетитѣ на турцитѣ, които лежаху върху партитѣ на трюма.

Недко, като школьникъ, който не си знае урока, стоеше като закованъ на мѣстото си, решилъ въ душата си, че капитанътъ не може да бѣде толкова жестокъ, както се показва, защото преди заплахата му, той бѣ доловилъ и усмивката му.

Корабникътъ се приближи до помощника, дигна ржка до козирката на фуражката си, свали я и зачака.

— Това момче, — посочи помощникътъ Недка, — вземи го и го нареди на работа!

— Безкрайно ви благодаря, г. капитане! — отекна радостниятъ Недковъ гласъ.

— Хайде! — махна ржка корабникътъ къмъ Недко, а помощникътъ слѣзе въ трюма.

Бориславъ се носѣше по Босфора ...

Недко тръгна следъ корабника, който го заведе въ матрошкото помѣщение, гдето му даде

стѣргалка и му показа какъ да стѣрже подпухналата боя върху едно мѣсто на дѣсната стена.

Следъ малко го повикаха на закуска: хлѣбъ, чай, маслини ...

Недковиятъ погледъ въ захласъ се губѣше по босфорскитѣ красоти и той бѣ предоволенъ отъ лекото разрешение на въпроса ...

Но въ Цариградъ той имѣ ново пременение: помощникътъ поиска да го свали на брѣга, но Недко дипломатически отстоя:

— Или ме хвърлете въ морето, или ме върнете въ отечеството ми! — отсѣче той, понеже знаеше, че на Бориславъ Александрия е крайното пристанище, къмъ което се стремѣше и той.

На другия день вечерята поеа презъ Мраморното море ...

На сутринята Недко, въоръженъ съ четка на прѣтъ и босъ, чевръсто триеше пода, заедно съ единъ морякъ и единъ юнга предъ корабника, който имъ поливаше вода съ шлангъ ... Следъ мийката закусиха, а после — пакъ застѣргаха боя и рѣжда ...

На обѣдъ Недко отиде въ кухнята съ баката за супа, да вземе храна за всичкитѣ моряци отъ подѣ-стражата.

Вечерята корабникътъ изказа похвала за Недка ... Нощята Недко изкара въ блаженъ сънъ, че е вече морякъ.

Бориславъ се носѣше по водитѣ на Бѣлото море, а островитѣ изскачаха единъ следъ другъ въ хоризонта.

Недко сияеше ...

А познатиятъ морякъ, който бѣ улеснилъ Недковото скриване въ кораба, днесъ, като стѣржеха, му каза:

— Видишъ ли какъ леко се нареди? ... А отъ Александрия или отъ Портъ-Саидъ — какъвто щешъ параходъ избирай!

Минаха траверса на островъ Никария ... Недко блаженствуваше и съжаляваше, че преди година още не бѣ се решилъ на този рискъ ... Спрѣха при нѣколко острова и пакъ продължиха ...

Отъ островъ Родосъ нататъкъ останаха между небе и вода ...

И най-после единъ день въ хоризонта се показа и Александрийскитъ фаръ ...

... Следъ като застанаха на кея въ Александрия, Недко сви долнитѣ си дрехи, обви ги въ вестникъ, нахрани се на обѣдъ въ парахода и, съпроводенъ отъ познатия му морякъ, излѣзе на кея ... На десетина крачки отъ сходнята бѣха спрѣни отъ митничаръ, който пожела да се отвори вързопътъ, за да го прегледа.

Морякътъ отговори заради Недко:

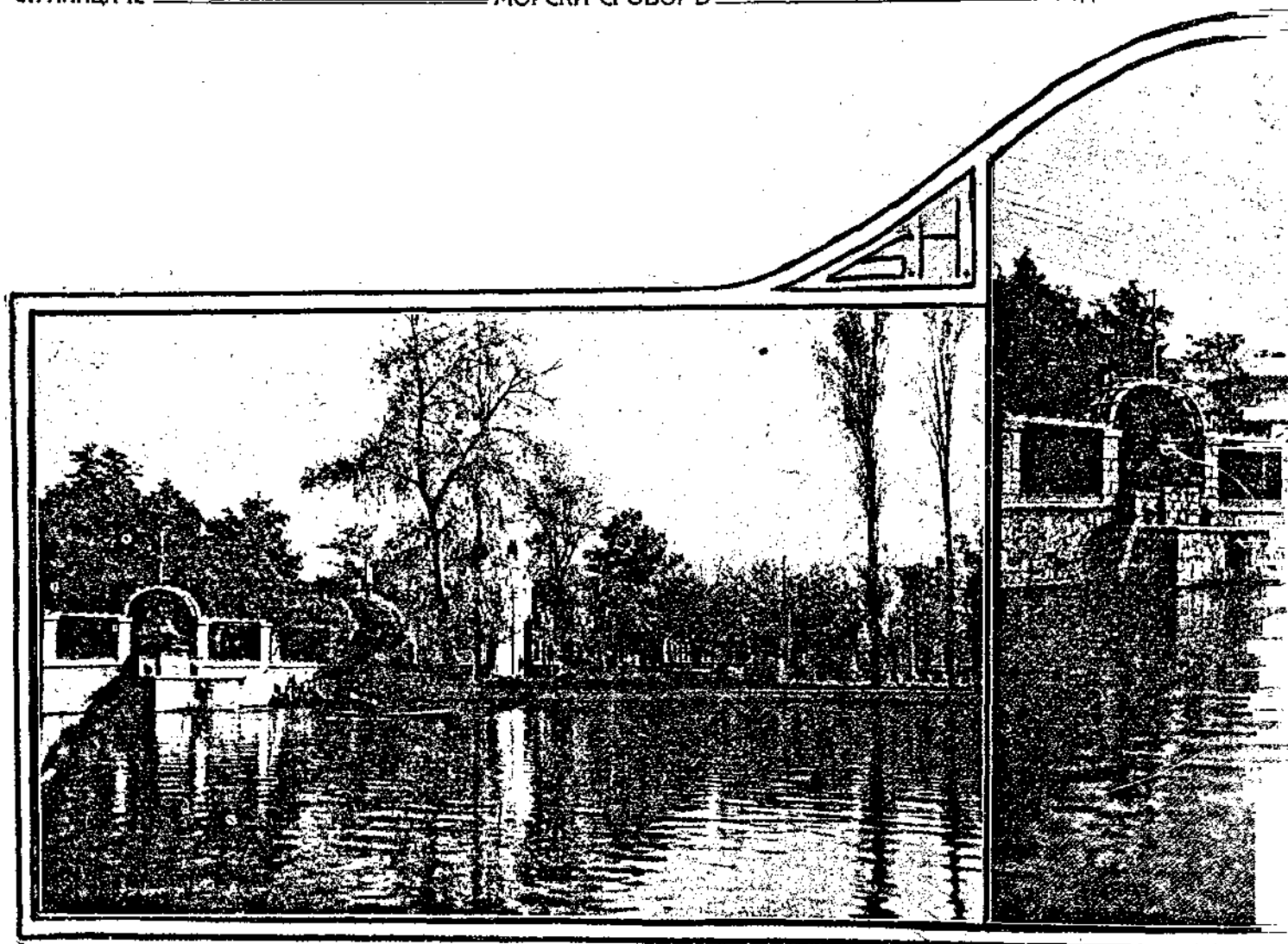
— Долни дрехи: отиваме на баня!

Митничарътъ кимна глава и ги пропусти.

Отседнаха въ италианския моряшки домъ на синьоръ Арена, гдето двамата пиха по чаша бира. Надвечеръ морякътъ се прибра въ Бориславъ, а Недко остана въ моряшкия приютъ, за да чака параходъ, който да го понесе къмъ който и да е край и въ каквато и да е длъжностъ, споредъ както бѣ изявилъ Недко на своя съдържателъ.

На другия день вечерята Бориславъ вдигна котва и се понесе назадъ, на северъ.

На сутринята Недко излѣзе изъ приюта и самодоволно се заразхожда изъ пристанището. Като се завърна на обѣдъ, патронътъ отъ моряшкия

ПЛОВДИВЪ — ЕЗЕРОТО ВЪ ГРАДИНАТА „ЦАРЬ СИМЕОНЪ“, НАВОДНЕНО И

домъ му каза по турски, че му е намѣрилъ мѣсто въ единъ английски параходъ, който заминава за Гибралтаръ и веднага го поведе съ себе си въ пристанището, за да бѣде амбаркиранъ . . .

— Мина, като свѣткавица, презъ ума на Недко: — Тѣй леко и тѣй скоро! — и отъ изобилна радостъ той примижа.

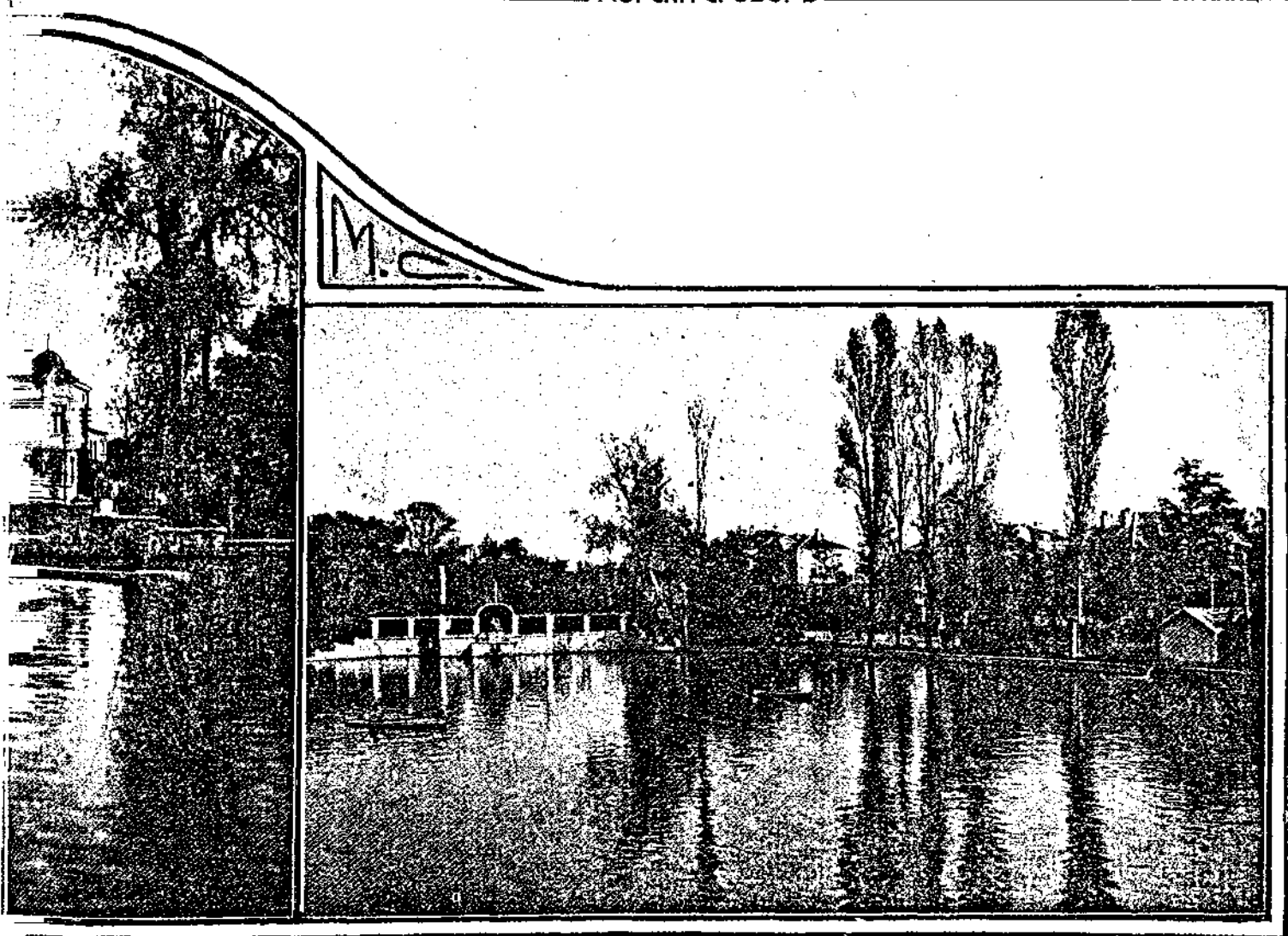
Въ парахода патронътъ представи Недко. Капитанътъ го видѣ, че куца и мръдна отрицателно глава. Патронътъ додаде, че Недко повече отъ година е билъ въ корабъ, въ качеството си на юнга; че билъ куцъ, защото билъ храбъръ морякъ: хромотата му произлизала отъ това, че билъ падналъ отъ брамъ-реята на единъ океански вѣтроходъ, и още . . . защото . . . Капитанътъ поиска документитѣ му, патронътъ ги поиска отъ Недко, а Недко съвсемъ недвусмислено му каза, че нѣма никакви документи, защото е съвсемъ още новакъ. Капитанътъ отказа да вземе Недко и поиска другъ, а главно — и здравъ, още повече, че „този нѣмалъ и дрехи“, понеже Недко се бѣ явилъ съ вързопчето си, съ което завчера бѣ миналъ предъ митничаря.

Като слѣзоха на параходната стълба върху кея, синьоръ Арена изрече по адресъ на Недко най-отбранитѣ си псувни и му заповѣда да не стѣпва повече въ неговия приютъ, защото освенъ че билъ куцъ, но и свръхъ това не се погрижилъ да

има поне документи и дрехи . . . На, опиталъ и нищо не излѣзло! А той не желаелъ да има работа съ такива нехранимайковци, които могатъ да го изложатъ зле . . . и, въ заключение, той изпрати Недко да върви по дяволитѣ!

Недко остана самъ съ вързопчето си въ рѣка. . . Какъ той не се сѣти да поиска нѣкакъвъ документъ за нѣколкодневното си престояване въ Бориславъ? Вѣроятно единъ такъвъ документъ все щѣше да му помогне въ нѣщо. А и дрехи нѣмаше! Той имаше часовникъ, който струваше доста. Часовникътъ доста ще му помогне, за да се здобие съ дрехи, главно съ нѣкоя вехта мушама и ботуши. Какъ той бѣ близо до щастието и какъ тѣй веднага се търкулна въ бездната! . . . Недко вървѣше по улицитѣ, съобразяваше, размисляше и се питаше, где да се дѣне сега? . . . И неусѣтно той изскочи на консулския площадъ, гдето седна на една пейка въ градинката . . . Той имаше малко пари, съ които можеше да изкара нѣколко деня. Но после? А той съзнаваше, че не трѣбваше да изхарчи паритѣ си, които ще му служатъ като неприкосновенъ запасъ . . . Той си купи едно геврече и позалѣга глада си, а следъ това реши да трѣгне и да разпитва за работа: каквато работа и да му се улучи — ще приеме. Каквато и да е . . .

Обикаляйки изъ града, понеже бѣ много изгладнѣлъ, той се спрѣ предъ една фурна и си купи

ПОЛУВАНО ЗА СПОРТНИ ЦЕЛИ ОТЪ ПЛОВДИВСКИЯ КЛОНЪ НА Б. Н. М. С.

още едно геврече... А после запита собственика на фурната, дали нѣма нѣкаква работа за него.

— Има! — бѣ отговорътъ. — Имаме нужда отъ продавачи на гевреци.

Нѣмаше мѣсто за колебание. Недко се услови да стане продавачъ на гевреци, на процентъ върху продаденото количество. Следъ малко той молѣше и за подслонъ въ фурната, понеже билъ чужденецъ и нигде си нѣмалъ никого. Съгласиха се да го приематъ да спи въ фурната. Като залогъ срещу геврецитѣ, които ще разнася изъ града, той остави вързопчето и часовника си.

На другата сутринъ преди изгрѣвъ Недко нареди гевреци върху една табла, махна герба отъ ученическата си фуражка, постави на главата си единъ кравай отъ мазни парцали, вдигна таблата на главата си, съ лѣвата ръка опрѣ дървения триножникъ до таблата и, накуцвайки, понесе се къмъ гръцката махала:

— Симида — геврекъ! Симида — геврекъ! — крещѣше все по-силно и по-силно и събираше пиастритѣ и полупиастритѣ на женитѣ и децата.

Следъ обѣдъ той се отби въ пристанището, гдето допродаде останалитѣ гевреци, а къмъ четириса часа се завърна въ фурната съ опразднена табла.

... И редовно, всѣка сутринъ, Недко обикаляше улицитѣ съ таблата, докато единъ день следъ

обѣдъ, влизайки въ пристанището, за да допродаде останалитѣ гевреци, зърна Бориславъ, завързанъ на кея, като въ оня день, когато пристигна тукъ. Бързо Недко извърна грѣбъ, като уплашенъ, и почти тичешкомъ се върна въ фурната, предаде смѣтката си, и като се поизконти и постави герба на фуражката си, пакъ тичешкомъ се яви въ Бориславъ.

Той се яви при старшия-помощникъ, комуто разказа за патилата си и го помоли най-убедително да му издаде удостоверение за престояването му въ кораба презъ миналия рейсъ. Той билъ решилъ морякъ да стане, а и който би желалъ да насърчава родното мореплаване — длъженъ билъ да му съдействува. Помощникътъ му се усмихна дружелюбно, написа на хубава печатна бланка нѣколко добри думи за Недко на френски, като разтегли датитѣ на престояването му въ кораба, удари печатъ и му го подаде съ благопожелание, като добави:

— А ако до другия ни рейсъ не успѣешъ да се амбаркирашъ, ела — ще те отведемъ въ Варна! Храбро момче си и Богъ да ти помага!

На другия день Недко съ новъ куфаръ, въ който имаше достатъчно препирки, купени отъ моряшки магазини, съ мушамъ, ботуши, завивка — се яви отново при синьоръ Арена, комуто предаде документа за морячеството си.

Арена весело загледа бившия си жалецъ, прегледа документа му, попишна куфара и се провикна:

— Ахъ, ти — каналня! Сега и документъ, и дрехи, и всичко: това е истински морякъ! Сега и параходътъ скоро ще бѣде! — и дружелюбно го потупа по рамото.

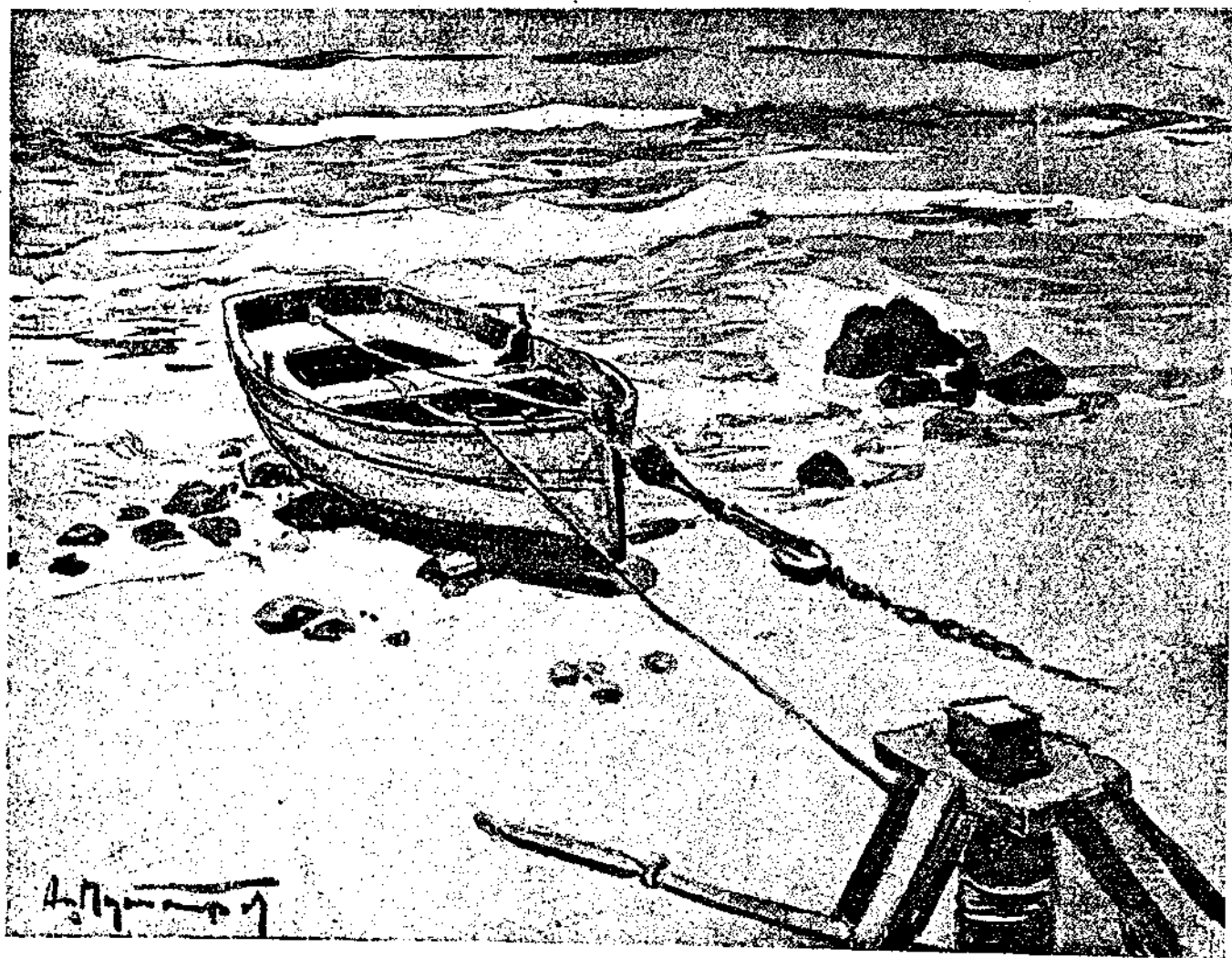
Следъ седмица Арена му намѣри мѣсто въ английския параходъ Гангъ отъ Ливерпулъ. Мѣстото бѣ за помощникъ-готвачъ. Параходътъ заминаваше за Австралия... Арена пакъ словоохотливо зареди на капитана, какъ Недко билъ падналь отъ бомъ-брамъ-реята, какъ лежалъ въ една александрийска болница... че билъ храбъръ морякъ...

Капитанътъ на Гангъ брои на Арена едномесечната Недкова бѣдеща заплата, а Недко подписа контрактъ за до Австралия и назадъ — до Англия, независимо отъ продължителността на рейса и евентуалнитѣ отклонения.

Същата вечеръ параходътъ вдигна котва и, обикаляйки отдалече делтата на Нилъ, на сутринята влѣзе въ Портъ-Сайдъ.

Отъ Портъ-Сайдъ заредиха се по канала едно следъ друго: Елъ-Кантара, Елъ-Гизеръ, Тимсахъ и надвечеръ оставиха Суеза задъ кърмата си...

А Недко, съ бѣла рубашка и бѣла шапка, бѣлѣше картофи, миеше паници, рѣжеше лукъ, чукаше сухари и благодарѣше на Бога, че цѣлиятъ свѣтъ ставаше неговъ...

ЛОДКАТА НА ФАРОПАЗЯЧА ПРИ СОЗОПОЛЬ

Рисунка отъ Ал. Мутафовъ

Джозеф Конрадъ

ПРИКАЗКАТА

Отвънъ широкия еднокрилъ прозорецъ, дрезгавата свѣтлина замираще бавно, като голѣмо безцвѣтно четвъртито сияние, очертано остро всрѣдъ сѣнкитъ, които се събираха въ стаята.

Стаята бѣше дълга. Непреодолимииятъ притокъ на нощта стигна и до най-отдалечената ѝ частъ, където се чуваше шепненето на единъ мъжки гласъ, прекъсвано и подновявано отново страстно, който изглеждаше да се защитава срещу тихия шепотъ, изпълненъ съ безкрайна тъга, съ който му се отговаряше.

Най-после не се чуваше вече въ отговоръ никакъвъ шепотъ. Движението му, когато той се надигна бавно отъ страна на дълбоката, потънала въ сѣнка софа, която закриваше смътния силуетъ на една излегната въ нея жена, го обрисова подъ низкия таванъ — високъ и цѣлия тъменъ, съ изключение на грубата дисхармония на бѣлата яка подъ очертанието на главата му и слобото минутно блѣсване на нѣкое медно копче, тукъ-таме по униформата му.

Той застана наведенъ надъ нея, за моментъ мъжественъ и таинственъ въ своята неподвижностъ, преди да седне на единъ столъ наблизо.

Той можеше да види само лекия овалъ на нейното издигнато на горе лице и протегнати върху черната ѝ дреха нейнитъ бледи рѣще, които единъ моментъ само преди това той обсипваше съ цѣлувки, а сега бѣха като че ли твърде уморени за да се движатъ.

Той не се осмѣляваше да наруши мълчанието, възпитанъ, както всѣки мъжъ, отъ отвращение предъ прозаичнитъ необходимости на живота. Както обикновено, жената имѣ куража. Нейниятъ гласъ се чу първо — почти обикновенъ — докато цѣлото ѝ сѣщество трептѣше още отъ противоречиви чувства.

„Разправете ми нѣщо“, каза тя.

Тъмнината скри неговото очудване и следъ това усмивката му. Не ѝ ли каза той току-що всичко, което струва да се каже на свѣта — и то не за първи пътъ!

„Какво да Ви разправа?“ запита той съ доста сигуренъ гласъ. Той започваше да ѝ се чувствува благодаренъ поради това, че съ финала, който се чувствуваше въ нейния тонъ, се облекчи напрежението.

„Защо не ми разправете една приказка?“

„Приказка!“ Той бѣше действително очуденъ.

„Да. Защо не?“

Тѣзи думи бѣха произнесени съ лека дързостъ, свидетелство за капризната воля на любима жена, капризна затова само, защото чувствува, че е законъ, който затруднява понѣкога, но който е трудно да се избѣгне.

„Защо не?“ повтори той съ слаба насмѣшка, като че ли му бѣха поискали да ѝ даде луната. Но сега той чувствуваше, че ѝ се сърди, поради тази женска подвижностъ, съ която се раздѣля отъ едно чувство тъй лесно, както и отъ нѣкоя разкошна рокля.

Той я чу да казва малко несигурно, съ нѣкакъвъ прѣхашъ тонъ, който му напомни изведнѣжъ летенето на пеперуда:

„Вие имате обичай да разправете — Вашитѣ — Вашитѣ прости и — професионални разкази

много хубаво едно време. Или достатъчно хубаво за да ме заинтересуватъ. Вие притежавате единъ — единъ видъ изкуство — въ днитѣ — днитѣ преди войната.

„Наистина?“ каза той съ неволна мрачностъ. „Но сега, Вие виждате, е война“, продължи той съ такъвъ мъртавъ, равенъ тонъ, че тя почувствува леки трѣпки по плещитѣ си. И въпрѣки това тя настояваше. Защото не съществува на свѣта нищо по-непреклонно отъ женския капризъ.

„Приказката може да не бѣде отъ този свѣтъ“, обясняваше тя.

„Вие искате приказки отъ другия, отъ по-хубавия свѣтъ“ запита той очудено, разбира се. „Вие трѣбва да повикате за тази работа онѣзи, които вече сѣ отишли тамъ.“

„Не. Азъ не искамъ да кажа това. Азъ смѣтамъ другъ — нѣкой другъ свѣтъ. Въ вселената — не на небето“.

„Това ме успокоява. Но Вие забравяте, че азъ имамъ само нѣколко деня отпускъ“.

„Да. И азъ съмъ взела сѣщо петдневенъ отпускъ отъ — отъ моитѣ длъжности“.

„Азъ обичамъ тази дума“.

„Коя дума?“

„Длъжностъ“.

„Тя е ужасна — понѣкога“.

„О, то е защото Вие мислите, че тя е ограничена. Но не е. Тя съдържа безкрайности, и — и така —“

„Това пъкъ какво е?“

Той не обърна внимание на подигравателния тонъ. „Безкрайностъ отъ опрощение на грѣхове, напимѣръ“, продължи той. „Но колкото се отнася до този „другъ свѣтъ“, кой ще го търси него и приказката за него?“

„Вие“ каза тя съ странна, почти груба, сладка увѣреностъ.

Той направи неясно, потвърдително движение отъ стола си, иронията на което даже и насѣбралата се тъмнина не можеше да прикрие.

„Както обичате. Въ този свѣтъ, тогава, имаше едно време единъ Командующъ Офицеръ и единъ Северенъ Човѣкъ. Поставете имъ главни букви моля, защото тѣ нѣмаха други имена. Този свѣтъ се състоеше отъ морета, континенти и острови, —“

„Като земята“, промѣлви тя горчиво.

„Да, какво може да се очаква, когато изпратятъ човѣкъ, направенъ отъ нашата проста, измѣчена глина въ пѣтешествие къмъ открития? Какво друго можеше да намѣри той? Какво друго бихте разбрали Вие или за какво се бихте загрижили или бихте почувствували съществуването му поне? Въ този свѣтъ се разиграваха комедии и кръвопролития“.

„Пакъ като на земята“, промѣлви тя.

„Да, пакъ. И тъй като азъ мога да намѣря въ вселената само това, което е дълбоко вкоренено въ фибритѣ на моето сѣщество, тамъ имаше и любовъ сѣщо. Но ние нѣма да говоримъ за това“.

„Не, нѣма“ каза тя съ безразличенъ гласъ, който прикриваше съвършено нейното облекчение — или разочарованието ѝ. После, следъ една пауза тя добави: „Вѣроятно това ще бѣде нѣкоя комична история“.

„Хмъ“ — той замлъкна сѣщо. „Да, отъ една страна. Но много мрачна въ сѣщностъ. Тамъ се разправя за хора и както знаете комедията е въпросъ само на разбирането. И нѣма да бѣде нѣкоя шумна история. Всичкитѣ дълги орждия въ нея ще бждатъ нѣми — нѣми като далекомѣритѣ въ сѣщото количество.“

„А, значи тамъ има и топове! И мога ли да попитамъ — кѣде?“

„По море. Вие си спомняте, че въ свѣта, за който говоримъ, имаше морета. Тамъ се водѣше война. Този свѣтъ бѣше смѣшенъ и ужасно сериозенъ. Войната се водѣше надъ земята, подъ водата, горе въ въздуха и даже подъ земята. И много млади хора въ него, повечето изъ канцеларнитѣ и топлитѣ стан имаша обичай да приказватъ помежду си — простете за непарламентарната дума — тѣ казваха: „Дяволъ да я вземе тази проклета война, но все пакъ така е по-добре, отколкото съвсемъ безъ война“. Звучи лекомислено, нали?“

Той чу нервна, нетѣрпелива въздишка отъ дълбочинитѣ на софата, докато продължаваше безъ пауза:

„И все пакъ въ това има повече смисълъ, отколкото изглежда на пръвъ погледъ. Искамъ да кажа, повече мъдростъ. Лекомислието, подобно на комедията, е въпросъ само на първото зрительно впечатление. Този свѣтъ не бѣше много мъдъръ. Но притежаваше известно количество здравъ смисълъ. Макаръ че той се проявяваше повече отъ неутралнитѣ въ различни форми, обществени и частни, които трѣбваше наистина да бждатъ много остри, увѣрявамъ Ви.“

„Мога да си представя“, промълви тя одобрително.

„Какво ли не можете да си представите Вие?“ каза той сериозно. „Вие носите свѣта въ себе си. Но нека да се върнемъ къмъ нашия Командующъ Офицеръ, който, разбира се, командуваше корабъ отъ известенъ видъ. Монтъ разкази, ако и често професионални (както тъкмо що забелязахте), но никога не сѣ били технически. И така азъ ще Ви кажа само, че корабътъ бѣше нѣкога отъ много украсенитѣ, много грациозенъ, елегантенъ и луксозенъ. Да, нѣкога! Той приличаше на хубава жена, която неочаквано е облѣкла дреха отъ чуваленъ платъ и затѣкнула револвери въ пояса си. Но той плуваше леко, движеше се енергично, бѣше още съвсемъ добъръ.“

„Това бѣше мнението на командующия офицеръ?“ каза гласътъ отъ софата.

„Да. Изпращаха го често съ него покрай известни брѣгове, за да гледа — каквото можеше да се види. Точно това. Понѣкога му даваха нѣкои предварителни сведения, за да му помогнатъ, по нѣкога не. И бѣше все едно, наистина. Тѣ бѣха до толкова полезни, доколкото биха били сведенията, целещи да опредѣлятъ мѣстоположението и намѣренята на нѣкой облакъ, или на нѣкой фантомъ, който се оформява ту тукъ, ту тамъ, но все пакъ е неуловимъ.“

Това бѣше въ първитѣ дни на войната. Най-много очудваше командующия офицеръ първоначално непромѣненото лице на водитѣ, съ обикновеното си изражение — нито по-приятелско, нито по-враждебно. Въ хубави дни слънцето пилѣеше искри върху синевата; тукъ-таме спокоенъ стълпъ отъ пушекъ се издигаше въ далечината и бѣ невъзможно да се повѣрва, че обичайниятъ свѣтъ

хоризонтъ описва границата на голѣма, кръгообразна звезда.

Да, невъзможно бѣ да се повѣрва, докато нѣкой день не видишъ нѣкой корабъ наблизо, хвърленъ въ въздуха съвсемъ внезапно и потъналъ преди даже да си разбралъ какво му се е случило. Тогавъ започвашъ да вѣрвашъ. И занаяпредъ отивашъ да наблюдавашъ — каквото може да се види и продължавашъ да вършишъ тази работа съ убеждението, че нѣкой день ще умрешъ отъ нѣщо, което не си видѣлъ. Човѣкъ завижда на войничитѣ, когато следъ свършека на деня, като изтриватъ потъта и кръвта отъ лицата си, броятъ умрѣлитѣ, паднали отъ ржцетѣ имъ и гледатъ опустошенитѣ полета, разкъсаната земя, която изглежда като че страда и пролива кръвь заедно съ тѣхъ. Човѣкъ наистина имъ завижда. За предпочитане е тази крайна бруталностъ — вкуса на примитивна страсть — жестоката откровеностъ на удара, направенъ съ собствената ржка — прѣкия зовъ и прямия отговоръ. Хмъ, морето не Ви дава нищо подобно и изглежда да има претенцията, че нѣма нищо общо съ свѣтовнитѣ работи“.

Тя го прекъсна съ слабо движение.

„О, да. Прямота — откровеностъ — страсть — три дуни отъ Вашето Евангелие. Азъ ги зная.“

„Я гледай! Не е ли то наше — въ което вѣрваме заедно?“ запита той възбудено, обаче безъ да очаква отговоръ и продължи изведнѣжъ. „Такива бѣха чувствуванията на командующия офицеръ. Когато идваше нощта и се простираше надъ морето, като скриваше това, което приличаше на лицемѣрието на старъ приятелъ, настѣпваше облекчение. Нощта те заслѣпява искрено — а има обстоятелства, когато слънчевата свѣтлина може да ти се види отвратителна като самата лъжа. Нощта е добре дошла.“

Презъ нощта командующия офицеръ оставаше мислитѣ си да летятъ — кѣде, не мога да Ви кажа. Нѣкъде, кѣдето нѣма другъ изборъ, освенъ този между истината и смъртта. Но мъгливото време, макаръ и да заслѣпява, не донася такова облекчение.

Мъглата е измамлива, замрѣлата свѣтлина на мъглата дразни. Струва ти се, че трѣбва да видишъ.

Единъ мраченъ, отвратителенъ день корабътъ плуваше въ своя участъкъ покрай единъ скалистъ, опасенъ брѣгъ, който бѣ тъмно-черъ и изглеждаше като скица отъ китайски тушъ върху сива хартия. Въ настоящия моментъ помощникътъ на командующия говорѣше на своя шефъ. Той мислѣше, че е видѣлъ нѣщо надъ водата навътре къмъ морето. Мялки остатѣци отъ корабокрушение вѣроятно.

„Но тука не би трѣбвало да има никакви остатѣци отъ корабокрушение, съръ“ забеляза той.

„Не“, каза командующиятъ офицеръ. „Споредъ съобщенията последнитѣ, потопени отъ подводници, кораби сѣ потънали далече на западъ. Но нищо не се знае. Може да има и други следъ това, за които не е съобщено или не сѣ видѣни. Потънали сѣ цѣлия си екипажъ.“

Така се започна. Направлението на кораба бѣ промѣнено така, че да се мине близо до предмета; защото необходимо бѣше да се види добре това, което можеше да се види. Близо, но безъ допиране. Защото не бѣше за препорѣчване да се идва въ контактъ съ предмети, отъ каквато и да е форма, плуващи случайно наоколо. Близо, но безъ спи-

ране и даже безъ намаляване на бързината, защото въ тѣзи времена не бѣше благоразумно да се застоява на което и да е мѣсто даже за моментъ. Мога да Ви кажа веднага, че предметътъ не бѣше опасенъ самъ по себе си. Нѣма защо да го описвамъ. Той може и да не е билъ нѣщо повече отъ — да кажемъ, нѣкакво буре съ известна форма и цвѣтъ. Но той бѣ многозначителенъ.

Гладката вълна при носа го издигна, като че ли за да се види по-добре, и следъ това корабътъ, насоченъ отново по своя курсъ, му обърна грѣбъ съ безразличие, докато двадесетъ чифта очи отъ палубата му бѣха вперени по всички посоки, като се опитваха да видятъ — каквото можеха да видятъ.

Командующиятъ офицеръ и неговиятъ помощникъ бѣха единодушни при обсъждането на случката. Струваше имъ се, че този предметъ доказва не толкова мъдростта, колкото дейността на известни неутрални. Тази дейностъ въ много случаи приемаше формата на полъване запаситѣ на известни подводници въ морето. Това се вѣрваше изобщо, макаръ да не се знаеше положително. Но самата природа на нѣщата въ тѣзи ранни дни сочеше този пътъ. Предметътъ, който бѣ разгледанъ отблизо и отминалъ повидимому съ безразличие, показваше безсъмнено, че нѣщо отъ този видъ е било направено нѣкъде на близо.

Предметътъ самъ по себе си бѣше повече отъ подозрителенъ. Но фактътъ, че бѣ оставенъ на лице, поддигаше други подозрения. Бѣше ли това резултатъ на нѣкакъвъ дълбокъ, демонски замисълъ? Колкото се отнася до това, всички спекулации въ тази областъ се оказаха скоро безпредметни. Най-после двамата офицери дойдоха до заключение, че най за вѣрване е той да е билъ оставенъ тамъ по нѣкоя случайностъ, усложнена може би отъ нѣщо непредвидено; като напримѣръ, внезапната нужда да се бѣга бързо отъ това мѣсто или нѣщо подобно.

Тѣхниятъ разговоръ се водѣше съ кѣси, тежки фрази, прекъсвани отъ дълги, дълбокомислени паузи. И всичкото време очитѣ имъ блуждаеха по хоризонта съ вѣчна, почти механична напрегната бдителностъ. По-младиятъ мъжъ заключи навъсено:

„Хмъ, това е вещественно доказателство. Ето какво е това. Доказателство на това, за което ние вече бѣхме доста сигурни отъ по-рано. И очевидно при това“.

„И то ще ни принесе голѣма полза“, каза командующиятъ офицеръ. „Дветѣ неприятелски страни сѣ съ километри надалечъ, подводниците, дяволъ знае отъ къде и какъ идватъ, готови да убиватъ; и благородниятъ неутраленъ се промѣква на изтокъ съ лъжа на уста“.

Помощникътъ се засмѣ тихо на този тонъ. Но той предполагаше, че неутралниятъ нѣма защо да лъже много. Тѣзи хора, докато не сѣ хванати на мѣстото на престѣпленieto, се чувствуватъ доста сигурни. И се смѣятъ при това. Този приятелъ безъ друго се хилѣше сега подъ мустакъ. Много е възможно той и по-рано да е правилъ сѣщото и да не дава петъ пари за вещественитѣ доказателства, оставени следъ него. Такава бѣше играта, че практиката правѣше човѣка смѣлъ и самоувѣренъ тоже.

И отново той се засмѣ тихо. Но неговиятъ командующъ офицеръ се възмущаваше отъ смъртоносната скритостъ на тѣзи методи и отъ жестоката закоравѣлостъ на съучастникитѣ, която го поразя-

ваше до дълбочината на душата му и оскѣрбяваше най-благороднитѣ му чувствувания; разклащаше вѣрата му въ понятията, на които се дължатъ крайнитѣ разбирания за живота и смъртта. Той страдаше —

Гласътъ отъ софата прекъсна разказвача.

„Колко хубаво мога да разбера това въ него“. Той се наведе леко напредъ.

„Да, и азъ сѣщо. Всичко въ любовта и въ войната би трѣбвало да бѣде открито. Открито като деня, тѣй като и дветѣ сѣ позива на единъ идеалъ, който така лесно, така ужасно лесно може да се понизи въ името на Победата“.

Той замлъкна; после продължи пакъ:

„Не зная дали командующиятъ офицеръ се дълбочаваше така много въ чувствуванията си. Но той страдаше отъ тѣхъ — това бѣше единъ видъ тѣга отъ разочарование. Възможно е даже, че той се съмняваше да не е подлудѣлъ. Човѣкъ е много-образенъ. Но той нѣмаше време да вниква много въ себе си, понеже отъ юго-западъ стена отъ мъгла се спущаше върху неговия корабъ. Мъглата се извиваше въ голѣми вълма отгоре, завърташе се около мачтитѣ и кумина и тѣ започнаха като че ли да се стопяватъ. Следъ това изчезнаха.“

Корабътъ спрѣ, всички звукове замлъкнаха и самата мъгла застана неподвижно, като ставаше все по-гѣста, сякашъ бѣ твърда, така чудна бѣ нейната нѣма неподвижностъ. Хората по постоветѣ си не можеха да се виждатъ единъ другъ. Стѣпкитѣ звучаха глухо; рѣдкитѣ гласове, безлични и отдалечени, замираха безъ резонансъ. Слѣпа бѣла тишина завладѣ свѣта.

Изглеждаше сѣщо, като че ще трае съ дни. Азъ не искамъ да кажа, че мъглата бѣше все еднакво гѣста. Сегизъ-тогизъ тя се разрѣдваше таинствено и откриваше кораба предъ очитѣ на хората нѣкога ясно, нѣкога по-смѣтно — като призрачно видение. На нѣколко пѣти даже и самиятъ забулѣнъ брѣгъ плуваше смѣтно предъ очитѣ имъ презъ вълнуващата се непрозрачна свѣтлина на голѣмитѣ бѣли облаци, надвиснали надъ водата.

Като се ползуваше отъ такива моменти, корабътъ се приближаваше предпазливо къмъ брѣга. Безполезно бѣше да се остава на открито въ таква мъгливо време. Неговитѣ офицери познаваха всѣко жгълче и вдлъбнатина на брѣга по дължината на тѣхния участъкъ. Тѣ мислѣха, че ще бѣде много добре да отидатъ въ едно известно заливче. Това мѣсто не бѣше много широко — тъкмо достатъчно пространство да пусне котва единъ корабъ. Тамъ ще му бѣде по-удобно, докато се вдигне мъглата.

Бавно, съ безкрайна предпазливостъ и търпение тѣ пълзѣха все по-близо и по-близо, като виждаха само тъмното очертание на скалистия брѣгъ, което се губѣше навремена, въ ивица сърдито шумяща пѣна въ подножието му. Въ момента на спущането на котвата мъглата бѣше толкова гѣста, че ако се сѣди по това, което виждаха, тѣ можеха да мислятъ и че се намиратъ хиляди мили навънъ въ откритото море. Обаче защитата на брѣга можеше да се почувствува. Тишината на въздуха притежаваше нѣкакво странно качество. Много слабо, много измамливо, плискътъ на вълнитѣ въ заобикалящата ги суша достигаше до ушитѣ имъ съ загадъчни внезапни паузи.

Котвата спуснаха, вѣжетата бѣха прибрани вътре. Командующиятъ офицеръ слѣзе долу въ ка-

бината си. Но той не бѣше стоялъ тамъ много дълго, когато единъ гласъ отвѣнъ вратата му събщи, че е необходимо присѣтствието му на палубата. Той си помисли: „Какво ли е пакъ сега?“ Неприятно му бѣше, че го викатъ пакъ горе, на тази досадна мъгла.

Той намѣри, че тя отново се бѣше разрѣдила малко и бѣ приела нѣкаква мрачна краска отъ тъмнитѣ скали, формата и очертанието на които не личаха, но изглеждаха като нѣкаква завеса отъ сѣнки вредъ около кораба, съ изключение на едно свѣтло мѣсто, което бѣше входа откъмъ откритото море. Нѣколко офицери гледаха въ тази посока отъ моста. Помощникътъ на командующия го пресрещна и му събщи шепнишкомъ, съ спрѣнъ дѣхъ, че има и другъ корабъ въ заливчето.

Той бѣше откритъ отъ нѣколко чифта очи само две минути преди това. Той бѣше пусналъ котва много близо до входа — нѣкакво смѣтно петно върху свѣтлата мъгла. И командующиятъ офицеръ, вперилъ очи по посоката, която му сочеха нетърпеливо, го различа най-после самъ. Безсѣмнено, нѣкакъвъ корабъ.

„Чудно е какъ не сме се блъснали право въ него, когато влизахме вътре“, забеляза помощникътъ.

„Изпратете една лодка да го види преди да е изчезналъ“, каза командующиятъ офицеръ. Той предполагаше, че това е нѣкакво крайбрѣжно паракходче. Едва ли би могло да бѣже нѣщо друго. Но друга мисль внезапно дойде въ главата му. „Чудна работа“, каза той на своя помощникъ, който се завърна при него следъ като бѣ изпратилъ лодката.

Въ това време и двамата бѣха поразени отъ факта, че корабътъ който откриха така внезапно, не бѣше звѣнилъ съ камбанитѣ си, за да издаде присѣтствието си.

„Ние влѣзохме вътре много тихо, това е вѣрно“ заключи по-младиятъ офицеръ. „Но тѣ трѣбва да сѣ чули най-малко нашитѣ хора, които издигаха вѣжетата. Ние не сме минали на повече отъ петдесетъ ярда отъ него. Най-близкото възможно разстояние. Възможно е даже тѣ и да сѣ ни видѣли, тъй като сѣ забелязали, че нѣщо влиза вътре. А най-странното е това, че ние не чуваме нито звукъ отъ него. Тия хора въ този корабъ сигурно сѣ спрѣли и дѣха си“.

„Да“ каза командующиятъ офицеръ замислено.

(Следва въ кн. № 2)

Превела: Б. Бошнакова

МОРЯЦИ

Рисунокъ отъ Ал. Мутафовъ

Инж. Пр. Пампуловъ

Главенъ ръководителъ на водния спортъ

ЗА ПЛАВАНЕТО

Плаването е една насъщна необходимостъ за живота на човѣка. То е много старо изкуство. Още преди 5000 години то е било задължително въ Египетъ, като учебенъ предметъ. Солонъ, законодателятъ на Атина, наредилъ, щото децата въ училището да се учатъ да пишатъ и плаватъ, а Ликургъ е заповѣдалъ, всѣки спартанецъ да прави ежедневно по една баня въ рѣката Ефратъ. Сѣщо така и у римлянитъ изучаване на плаването е било единъ отъ главнитъ предмети въ възпитанието на ученицитъ и обучението на военнитъ. Доколко плаването е било ценено на времето, както у гърцитъ, така сѣщо и у римлянитъ, може да се сѣди по следното: за единъ невежа въ умствено и тѣлесно отношение човѣкъ, се е казвало: „Той не може да чете и плава“.

Какво значи това? — Това значи, че плаването се е ценило наравно съ четенето. Нека си представимъ днесъ какво представлява единъ човѣкъ, който не знае да чете и да вадимъ по-нататъшнитъ си заключения за невежеството ни по отношение една крайна необходимостъ за своята собствена сигурностъ. Такива пословици има още много; напр., римлянитъ сѣ казвали: „Той може вече да плава безъ гѣба“, което е означавало, че той човѣкъ не се е нуждаелъ повече отъ учение. Па даже и у насъ още сѣществувва поговорката — „той вече изплава“, съ което се потвърждава, че нѣкой вече е постигналъ известенъ положителенъ резултатъ въ учението си. У старитъ германци вземането на студена рѣчна или морска баня е било единъ обикновенъ народенъ обичай, а изучаване плаването — завършено нѣщо още отъ младенческитъ години. И действително, ако необходимостта, щото всѣки човѣкъ да знае да плава, е била съзната още въ най-древнитъ времена, мена, защо днесъ ние да се плашимъ отъ водата и да се лишаваме отъ една толкова насъщна нужда въ нашия животъ! Ако едно млѣкопитаеще животно падне въ водата, колкото и малко да бѣде, то веднага започва да плава и ние се радваме на тая му способностъ. Единствената главна причина, единственото преимущество на животното предъ човѣка въ тоя случай се състои въ това, че благодарение липсата на разсѣдѣкъ у него, то не се плаши отъ водата, а се опитва да върви и въ нея тъй, както върху здравата почва. Тия му движения сѣ достатъчни, за да държатъ отворитъ му за дишане винаги върху водата, които се намиратъ въ най-изострената частъ на главата му. Ето по тая причина всички млѣкопитаещи животни, паднали въ водата, могатъ да плаватъ. Изключение правятъ само маймуната и човѣкътъ. Падне ли човѣкъ въ водата, вследствие уплахата, частитъ отъ тѣлото му започватъ неволно да треперятъ. Носътъ и устата му, вследствие тѣпия жгълъ на

лицето, лежатъ по-дълбоко и могатъ да се задържатъ върху повърхността на водата само чрезъ значително огъване главата на назадъ. Затова и отворитъ за дишане при неопитнитъ хора скоро се напълватъ съ вода, последната прониква презъ въздушнитъ пѣтища на бѣлитъ дробове и следъ кратко време настѣпва задушаване.

Естѣствено, паралелно съ сръчността при плаването, влияе и относителното тегло на тѣлото. Това относително тегло на човѣшкото тѣло е различно; наприкладъ, относителното тегло на тѣлото на спортистъ съ здрава и развита мускулатура е естѣствено по-големо, отколкото това на затлъстѣлото тѣло, а сѣщо така тѣлото на жената относително е по-леко отъ това на мъжа. Както у животнитъ, така сѣщо и у човѣка, движенията на отдѣлнитъ части на тѣлото даватъ възможностъ то да се държи надъ водата, като, разбира се, за това спомага и вдишването на въздуха, което промѣня относителното тегло отъ 1.013 — 1.057 преди вдишването, на 0.967 — 0.989 следъ вдишването, въ зависимостъ отъ дълбочината на вдишването.

Изпървомъ, въ далечнитъ времена, се е плавало само въ рѣкитъ, но по-късно вече, около 310 години преди Христа, сѣ започнали да строятъ специални открити басейни съ студена вода, кждето да става и обучението въ плаване. Презъ времето на императоръ Августъ, сѣ започнали да строятъ покрити обществени плавателни басейни съ топла вода, тъй нареченитъ „термени“. Съ постоянното нарастване на националнитъ богатства и „терменитъ“ сѣ бивали устройвани все по-добре и по-добре. Тѣ съдържали не само огромни и най-разнообразни басейни, но тамъ подъ сѣщия покривъ, за да се създаде интересъ у хората къмъ „терменитъ“, следователно и къмъ плаването, е имало устройени зали за представления, художествени галерии и зали за игра и физически упражнения. Всичко това е било свързано едно съ друго и съставлявало пълненъ институтъ за образование и удоволствие. Така напр. банитъ на Каракала (216 години следъ Христа), които на времето били построени съ единъ прахоснически разкошъ, днесъ още представляватъ една добре запазена старина отъ 570 метра дължина и 463 метра ширина. Още по-големъ сѣ били банитъ на Диоклетианъ (302 години следъ Христа), които позволявали кѣпането въ едно и сѣщо време на около 3000 души. По-късно обаче, съ постепенното упадане на нравитъ, банитъ започнали да служатъ все повече и повече като рафинирани мѣста за търсене удоволствия и морални падения.

Следъ въвеждането на християнството и религиозното възпитание въ сръднитъ вѣкове, влѣчението на германитъ къмъ плаването е било мно-

го стѣснено. Духовното възпитание въ манастир. Въ противоположност на манастирското възпитание, чиито основни закони били пренесени между катеренето, прескачането и плаването, като суровост и невъзпитаност, подлежащи на наказание. Въ противоположност на манастирското възпитание, чиито основни закони били пренесени между народа, чрез влияние на духовните лица, се е появило рицарството и рицарското възпитание, което въ противояжест на първото се е занимавало главно съ усъвършенствуването и физическото закрепване на тѣлото. Следъ като къмъ края на срѣднитѣ вѣкове хуманизмътъ докара до новъ животъ класическата старинностъ, биде съживенъ още повече и интересътъ къмъ тѣлеснитѣ упражнения. Така напр. въ началото на 16-то столѣтие подъ влиянието на хуманизма се явили и първитѣ християнски отличия за плавателното изкуство. Въ началото на 18-то столѣтие се появили нови методи за възпитанието на младежта, които препоръчвали и налагали развитието на тѣлото. Учителитѣ на това учение получили името „филантропи“, а уреденитѣ отъ тѣхъ училища „филантропии“. За прилагането на новото учение се явили много

последователи, които горещо препоръчвали плаването за физическото развитие на децата, като напр. англичанина John Locke въ 1693 год., французина Rousseau въ 1762 год. и германеца Basedow въ 1758—1770 год. Отъ всички народи германцитѣ бѣха първитѣ, които създадохъ въ себе си училищата-филантропии и които започнаха да прилагатъ плаването въ своя планъ при възпитанието на децата.

Отъ тогава до днесъ редица труженици и учени, съзнаващи голѣмото значение на плаването за физическото възпитание на народа, започнаха една голѣма, упорита и планомерна работа за насаждането на сѣщото между своитѣ народи. Тѣ работиха и успѣха да насадятъ съзнанието, че плаването е една напълно необходимостъ за физическото укрепване на нацията. Едновременно съ това тѣ насадиха въ народитѣ и обичта къмъ водата и морскитѣ промисли. Днесъ ние виждаме тия народи пропити отъ дълбоко съзнание, че плаването за тѣхъ е еднакво необходимо въ живота имъ, както е необходимо да се научатъ да четатъ и пишатъ.

гр. Варна, юлий 1929 г.

ИЗЪ ЧУЖДИТѢ ВОЕННИ ФЛОТИ

Англия. Презъ третата недѣля отъ м. януарий 1930 год. се свиква въ Лондонъ морска конференция за обсъждане на въпроса за тия категории отъ военнитѣ кораби, които не се засѣгатъ отъ Вашингтонския договоръ. На тая конференция сѣ поканени да участвуватъ всички морски велики сили, а именно Англия, Япония, Северно-Американскитѣ Съединени Щати, Франция и Италия. Въ поканата, която Англия е отправила до великитѣ морски сили, се подчертава, че предварителнитѣ англо-американски преговори сѣ достигнали до такава степенъ на развитие, че може да се разчита на пълна вѣроятностъ за достигане окончателно съглашение.

Франция. Строятъ се и се привършва строежътъ на следнитѣ специални военни кораби: 1) корабъ-база за подводни лодки „Жулъ Вернъ“ (6000 тона водоизмѣстване); 2) хвърчилоносачъ „Командантъ Тестъ“ (водоизмѣстване 10.000 тона); 3) миненъ заградителъ „Плутонъ“ (5300 тона) и 4) стражеви кораби за колонинитѣ (по 2300 тона).

— Напоследъкъ французското военно корабостроение е регистрирало новъ успѣхъ: корабътъ-водачъ „Вердюнъ“, принадлежащъ къмъ третата серия кораби-водачи, при изпитванията за бързина, при неспокойно море е развилъ скоростъ 40.2 морски мили въ часъ, при мощностъ на двигателитѣ 80.000 конски сили. Преди него рекордъ на скоростъ между новитѣ французски кораби-водачи е държалъ еднотипниятъ корабъ-водачъ „Валми“, който е развилъ 38.45 морски мили въ часъ.

— Неотдавна назначениятъ командующъ Срѣдиземноморския флотъ — адмиралъ Фрошо — се е

поминалъ внезапно. На неговото мѣсто е назначенъ адмиралъ Дюранъ-Виелъ, който е прекаралъ продължителенъ боенъ стажъ и се занимава съ научно-учебна работа. Новиятъ командующъ французския Срѣдиземноморски флотъ презъ последнитѣ години е билъ началникъ на военно-морската академия. Той е привърженикъ на идеята за широкото използване на въздушнитѣ сили наредъ съ морскитѣ и примѣненieto на новитѣ боеви срѣдства, а особено нощнитѣ операции.

Испания. Следъ голѣмата война испанскитѣ воененъ флотъ започва наново да се възражда. Въ настояще време Испания разполага съ следнитѣ нови военни кораби: 2 малки дреднаута, 5 кръстосвача, 4 ескадрени миноносци, 3 канонерски лодки и 16 подводни лодки. Къмъ тия кораби трѣбва да се прибавятъ и следнитѣ по-стари военни кораби: 2 бронирани кръстосвача 1 хвърчилоносачъ, 4 канонерски лодки, 17 миноносца и 11 минни заградителя (преправени отъ стари кръстосвачи и миноносци).

Русия. Споредъ германски сведения, въ корабостроителницата въ Николаевъ (въ Черно-море) се завършва построяката на кръстосвача „Адмиралъ Лазаревъ“, започнатъ още преди войната. Постройката на другитѣ два еднотипни кръстосвача „Адмиралъ Корниловъ“ и „Адмиралъ Истоминъ“, започнати да се строятъ почти въ сѣщото време, изглежда, че е изоставена. Освенъ това се ремонтиратъ основно 3 ескадрени миноносца и 2 подводни лодки.

Съветътъ на труда и отбраната е утвърдилъ петъ-годишна корабостроителна програма съ целъ да се възстанови търговскиятъ флотъ на Русия. Тая

програма съдържа два варианта: 1) максимум — 212 търговски кораба и 2) минимум — само 187 кораба, от които: 110 за съветския търговски флотъ 68 за Каспийското море и 9 за нефтения синдикатъ. Всички тия кораби се предполага да се дадатъ за строежъ изключително въ руски корабостроителници.

Германия. Новиятъ брониранъ кръстосвачъ „Erzatz Preussen“ е преименуванъ съ името „Адмиралъ Шееръ“ въ честъ на бившия главнокомандуващъ на флота, който въ свѣтовната война се отличилъ въ скагеракското сражение.

Полша. Личниятъ съставъ на полския воененъ флотъ се състои отъ 310 офицери, 700 подофицери и 2280 моряци.

Турция. Чуждиятъ военно-морски печатъ потвърждава съобщенията за новитѣ турски военни кораби, заръчани въ италиански корабостроителници. Споредъ последнитѣ известия, Турция е поръчала:

1) Два ескадрени миноносеца по 1600 тона водоизмѣстване, скоростъ 38 морски мили въ часъ и районъ на действие 3500 морски мили при скоростъ 15 мили въ часъ. Тѣ ще бѣдатъ въоръжени съ четири 12 см. оръдия, три — 4 с. м. противавио-роплатни оръдия и две тройни торпедни тръби съ диаметъръ 53.3 см.

2) Една подводна лодка съ водоизмѣстване 600 тона, скоростъ 15 мили въ часъ и районъ на действие 4000 мили. Тя ще бѣде въоръжена съ едно 10.5 см. оръдие и шестъ торпедни тръби съ диаметъръ 53.3 см.

3) Единъ подводенъ миненъ заградителъ съ водоизмѣстване 900 тона и скоростъ 12 мили въ часъ. Той ще може да носи съ себе си 40 мини за заграждане.

4) Три торпедни катера съ водоизмѣстване по 30 тона и скоростъ 32 мили въ часъ.

Цѣлата тази поръчка ще струва на турското правителство около 20.000.000 турски лири.

Едновременно съ реализирането на тази бърза поръчка (срока за изпълнението ѝ е 22 месеца) турското министерство на отбраната отдѣля голямо внимание при ремонтирането на „Явузъ“ (бившия „Гьобенъ“). Поправката на този корабъ наново се е задържала, поради грѣшка на французската фирма, която е взела търга. Изглежда, че окончателното привършване на ремонта нѣма да бѣде по-рано отъ пролѣтътъ презъ 1930 год.

Гърция. Морското командване въ Гърция е много разтревожено отъ бързото усиление и съзѣмане на турския воененъ флотъ. То настоява и взима мѣрки за усиляването на грѣцкия воененъ флотъ, макаръ, че официално декларира какво тѣзи мѣрки не сѣ въ връзка съ военно-морското засилване на Турция.

— Презъ току-що изминалото лѣто, по програма разработена отъ английската морска мисия въ Гърция, сѣ били произведени морски маневри. При десантнитѣ упражнения сѣ били привлѣчени кръстосвачътъ „Аверовъ“ и нѣколко ескадрени миноносеца. Участващитѣ лѣхотни и артилерийски части сѣ били съставени отъ юнкеритѣ на военнитѣ школи. При операциитѣ на транспортнитѣ флотилии сѣ взели участие офицеритѣ отъ генералния штабъ, преподавателитѣ отъ военнитѣ училища и цѣлиятъ съставъ на Французската военно-сухопътна мисия. Цѣлата английска военно-морска мисия и

висшитѣ чинове отъ морския генераленъ штабъ сѣ присѣтствували презъ всичкото време на маневритѣ, амбаркувани на главното ядро отъ бойния грѣцки воененъ флотъ.

(По руски източници: С. Н. И.)

Ломъ. На 1 ноември 1929 г. — празника на Народнитѣ Бuditeli, бойния празникъ на 2-ри на Н. Ц. В. Княгиня Мария Луиза полкъ, когато се освещаваше новопостроения въ двора на казармата паметникъ за падналитѣ въ войнитѣ отъ 1885 до 1918 г. воински чинове, стана и кръщаването на знамето на Ломския клонъ отъ Б. Н. М. С. Кръстникъ на знамето бѣше капитанъ I-ви рангъ о. з. Стефановъ, началникъ на морската и дунавска полицейска служба. Като опълномощенъ представител на Н. В. Царя, при кръщаване на знамето присѣтствува г. генералъ Кисювъ. Следъ предаване на знамето, придружено съ хубави напѣтствени слова отъ г. генерала, на знаменосеца, председателътъ на клонъ д-ръ Недковъ съ кратка съдържателна речъ изнесе предъ многото публика, значението на Б. Н. М. С. за културния и икономически прогресъ на България, неговитѣ цели и пѣтищата за тѣхното осъществяване.

Вечерътъ, въ присѣтствието на гоститѣ, биде проектиранъ филмътъ на Ломския клонъ отъ Б. Н. М. С. „Български Дунавъ“, за първи пътъ въ България. Сцената съ слизането на Хр. Ботевъ и другаритѣ му на историческия Козлодуйски брѣгъ биде посрещната съ бурни рѣкоплѣскания, а сцената съ клетвата (която тѣ даватъ, че ще умратъ за свободата на България), бѣше посрещната отъ публиката на крака подъ звуцитѣ на националния химнъ.

Отъ Ломъ филмътъ ще се изпрати последователно въ всички градове, където Б. Н. М. С. има клонове или свои представители.

П. П.

Соленостъ и температура въ Черно море. Отъ последното физическо изследване на Черно море, направено презъ м. февруарий 1923 година отъ руски учени по линията носъ Саричъ (Кримския брѣгъ) — Инеболи (на Анадолския брѣгъ), се е установило, че ако не се взема подъ внимание слоя вода отъ 0 до 25 метра дълбочина, то най-голямата соленостъ и най-висока температура е въ сръдната частъ на морето и че къмъ брѣговетѣ солеността и температурата (на една и съща дълбочина) се намаляватъ. Особено бързо това намаляние изпъква при отиване къмъ Кримския брѣгъ.

За повърхността на морето (въ слоя отъ 0 до 25 метра дълбочина), където изобщо разпредѣлението на физическитѣ данни е много сложно, може да се каже обратното, а именно, че най-студената вода се намира въ централната частъ на морето*).

С. Н. И.

Колебание на равнището на Черно море при Поти. Изследвайки въпроса за колебанието на черноморското равнище при Поти, основавайки се на многогодишни наблюдения, рускиятъ ученъ Н. В. Малиновски е дошелъ до следнитѣ заключения (1923 г.):

1. Черноморското равнище при Поти има тен-

*) Подробности по въпроса вижъ въ статията: „Гидрологический разрезъ Черного моря, произведенный в февралѣ 1923 г. на гидр-судне Ингул“ отъ Е. Скворцовъ и В. Никитинъ, помѣстена въ „Записки по Гидрографии“, Томъ XLVIII, Петроградъ 1924 год, стр. 221—241.

денция къмъ повишение срѣдно на 1 сантиметъръ годишно.

2. Амплитудата на годишното колебание на равнинето е ≈ 23.8 см.

3. Абсолютната амплитуда на колебанието е равна на 93 см.

4. Сейшеобразнитѣ колебания ставатъ съ периодъ до 20 минути и най-голяма амплитуда до 50 сантиметра.

5. При Потийския черноморски брѣгъ се наблюдаватъ ясно изразени приливи и отливи. Срѣдната амплитуда на сизигийния приливъ е около 8—9 см., а за квадратурния — тя е около 4 сантиметра. Срѣдниятъ промежутъченъ часъ въ дни на сизигии е около 10 часа.

6. Колебанието на атмосферното налягане и вѣтроветъ отъ различнитѣ направления, при преминаване на циклонически системи, предизвикватъ неперидическо колебание на черноморското равнище.*)

С. Н. И.

Измѣнене на магнитното склонение въ Черно море. Споредъ последнитѣ изучавания на склонението въ Черно море отъ руския ученъ Н. Трубятчинский, годишното измѣнение на склонението въ Черно море е отъ 9 (деветъ минути), а именно:

Въ източната частъ на Черно море 8.5 годишно; въ срѣдната частъ на Черно море 9.0 годишно; въ западната частъ на Черно море 9.5 годишно.**)

С. Н. И.

Чувствуватъ ли се приливитѣ и отливитѣ въ Черно море? Този въпросъ е билъ внимателно изученъ отъ руския ученъ Е. Скворцовъ презъ 1920 година. Той е установилъ, че макаръ и много слабо приливитѣ и отливитѣ се чувствуватъ въ Черно море. Тѣхната обикновена амплитуда е само нѣколко милиметра. Най-голямата възможна амплитуда на приливитѣ и отливитѣ при Севастополъ, при благоприятни условия, може да достигне до 36.4 м. м.

С. Ч.

*) Подробности по колебанието на черноморското равнище вижъ въ статията „Колебания уровня в Потийскомъ порту“ отъ Н. В. Малиновский, помѣстена въ: „Записки по Гидрографии“, Томъ Петроградъ 1923 г., стр. 163 — 193.

**) Подробности по въпроса вижъ въ статията — „Склонение магнитной стрелки на Черномъ и Азовскомъ моряхъ в 1925 г.“ отъ Н. Трубятчинский, помѣстена въ „Записки по Гидрографии“, Томъ Петроградъ 1924 г., стр. 241—245)

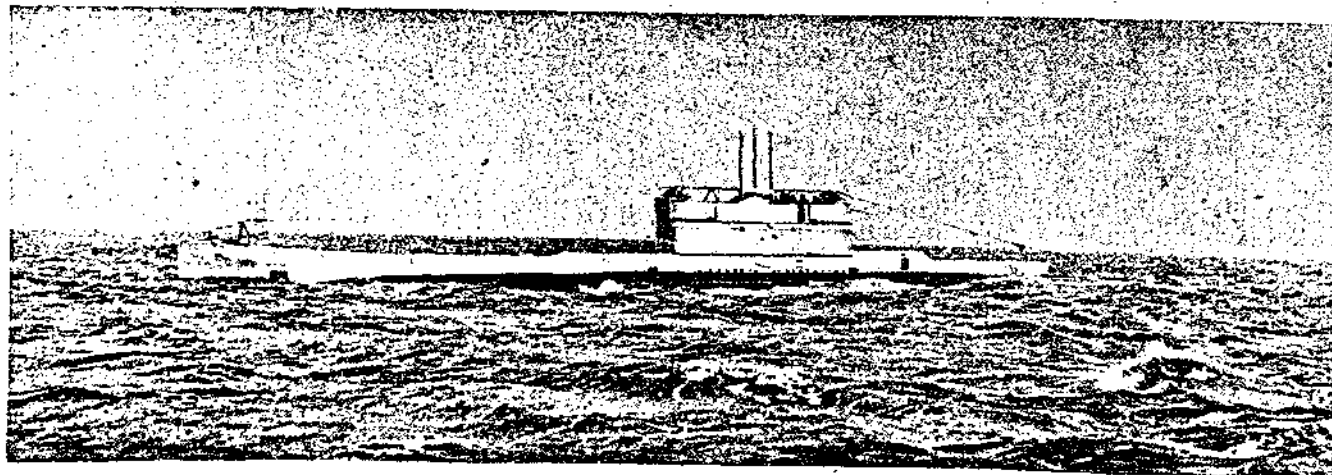
Германскитѣ кораблоплателни дружества за 1928 год. показватъ едно отлично състояние. Възсздаването на търговския флотъ въ последнитѣ години е вървѣло съ грамадни крачки; капиталитѣ на дружествата сж увеличавани почти всѣка година, а понѣкога и по два пѣти въ годината; всѣки новоприбавенъ тонъ кораба вмѣстимостъ веднага се е поемалъ отъ народното стопанство и поради това германскитѣ флотъ никога не е страдалъ отъ хроническата болестъ на другитѣ флоти, голѣма частъ отъ чинто кораби стои неизползувана по липса на товари.

Състоянието на по-големитѣ германски кораблоплателни предприятия къмъ края на 1928 год. се вижда отъ следната таблица:

ДРУЖЕСТВО	Корабна вмѣстимостъ въ Вг. Р. Т.	Капиталъ	Счетоводна стойностъ на флота	Бруто приходъ	Чистъ приходъ	Дивидентъ
		Милиони марки			‰	
Хамбургъ — Америка линия	1,114,826	160	240'259'7	11'6	7	
Северогерман. Ллойдъ	922,426	165	165'346'6	14'2	8	
Хамбургъ—Югоамерик. параходно д-во	200,500	40	59	77	27	8
„Ханза“	278,364	32	45'9	10'6	3'5	10
Германска — източно-африканска линия	57,494	8'5	18'8	2'1	0'578	7
Воерманъ—линия	59,617	8'5	19	2'4	0'6	7
Фленсбургско параход. дружество	19,060	3'6	6'1	1'1	0'22	6
„Океанъ“—параходно акц. д-ро	6,942	2'4	1'8	0'34	0'18	6

Хамбургъ-Америка линия е имала 17,877 души чиновници и моряци, на които е плащала 48.3 милиона марки заплати и възнаграждения; за същата година това дружество е платило 7,036,868 марки държавни и обществени данѣци. Само пѣтници сж били пренесени съ корабитѣ на това дружество 130,576 души, а съ тия на Северо-германския Ллойдъ 175,000 души.

Г. С.

ЮГОСЛАВЯНСКАТА ПОДВОДНА ЛОДКА „НЕБОЙША“ ВЪ ОТКРИТО МОРЕ.

- А. П. — „Какъ се унищожаватъ малките рибки по р. „Тунджа“ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 1, София 1929 г., стр. 13).
- Борби на човѣка въ дъното на океанитѣ — (сп. Нива, год. II, брой № 2, София 8.XI. 1929 г., стр. 5).
- В. Т. — „Les rives du Danube de Lome à Oréhovo“ (La Bulgarie, VII-ème année, № 1882 et № 1884, Sofia, X. 1929).
- Bourde, J. — „Les travaux publics, routes et chemins, travaux maritimes, revières et canaux“ (J. B. Baillière. 1929)
- Гороцѣвъ, — „Устройство на рибето тѣло“ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 1 и 2, София 1929 г.).
- Грозевъ, Гр. Ив. — „Водата на рибника и нейнитѣ богатства“ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 2, София 1929 г., стр. 20—24).
- Guichard, Louis — „Histoire du Blocus naval; 1914—1918“ Paris 1929, (Payot, 240 p. — 20 fr.)
- Graf, Walter — „Werdegang eines Seemannes“ Berlin 1928 (R. von Deckers Verlag, G. Schenck — 2.80 R. M.)
- Г. С. — „Мореплаването въ Югославия“ (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 5).
- Д. В. — „Възстановяването на германския търговски флотъ следъ войната“ (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 6 и 7).
- Д. В. — „Марко Поло“ (в. Търговско-промишленъ гласъ, год. VII, брой 1103, София 19.XI. 1929 г., стр. 2).
- Дрънски, Пенчо — „Ракътъ, неговиятъ ловъ и развъждане“ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 2, София 1929 г., стр. 28—30).
- Друмевъ, Анг. — „Гребане“ (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 14).
- Едко голѣмо културно тържество въ гр. Пловдивъ — (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 17).
- Jeulin, P. — „Evolution du port de Nantes“ Paris, 1929 (Presses Universitaire, 316 p. — 60 fr.)
- Исаевъ, Б. — „Варна“ — Импресия — (в. Варненски новини, год. XVIII, брой 1920, Варна 13.XI. 1929 г., стр. 2).
- Краевъ, Ст. — „Условия за създаване рибни стопанства у насъ“ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 2, София 1929 г., стр. 19—20).
- Kimenkowski, Dr Et. — „Wir von der Bremen: Köhl, Fitzmaurice, Hünefeld“ Berlin 1929 (Richard Sahl)
- Каратеодоровъ, В. — „Нощенъ лятъ“ — Стихове — (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 1).
- Laurens, Adolphe — „Précis d'Histoire de la Guerre Navale 1914—1918“ Paris 1929. (Payot, 309 p. — 20 fr.)
- Мановъ, Нос. А. — „Управляваниятъ чрезъ електрически вълни германски прицеленъ корабъ“ (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 7 и 8).
- Моровъ, Проф. д-ръ Т. — „Рибовъдния проблемъ на България“ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 2, София 1929 г., стр. 17—19).
- Müller-Neudorf, Alice — „Am Schwarzen Meer“ (Deutsche Allgemeine Zeitung, 68 Jahrgang, № 476, Berlin 13. X. 1929, s. 6)
- Müller-Neudorf, A. — „Bulgarischer Flottenverein“ (Deutsche Tageszeitung, 36 Jahrgang, № 485, Berlin 12. X. 1929, s. 5)
- Малиновский, Н. В. — „Колебания уровня в Потийском порту“ (Записки по Гидрографии, том XIVII, Петроград 1923 г., стр. 163—196).
- Meldau, H. — „Technische Navigation, Wetterkunde, Meeresströmungen“. — Brème 1929 (Winters — 6.50 R. M.)
- Michon, P. — „Les conventions maritimes postales“. Paris 1929 (Rousseau, 190 p. — 25 fr.)
- Михайловъ, Инж. Р. — „Върховниятъ желѣзопътенъ и пристанищенъ съветъ“ (сп. на Българското Инженерно-Архитектно Д-во, год. XXIX, брой 22, София. 20.XI. 1929 г., стр. 429—430).
- Моровъ, Проф. Д-ръ Т. — „Рибата като храна“ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 1, София 1929 г., стр. 6 и 7).
- Маргаритъ, Д. Д. — „Азъ рибаръ съмъ“ — Стихове — (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII, 1929 г., стр. 1).
- Нечаевъ, А. — „Риболовътъ въ Варненския районъ“ (Варненски окръженъ вестникъ, год. X, брой 21 и 22, Варна, октомврий 1929 г., стр. 2).
- Newbolt, Henri — „Naval Operation“ Vol. IV. With maps. — New-York 1928 (Longmans, Green and Company, — 7 dollars 50)
- Орлов, А. — „Анализъ записей Севастопольского анемографа“ (Записки по Гидрографии, том XIV, Петроград, 1922 г., стр. 43—47).
- Орлов, Проф. — „О приливъ и отливъ Черногo моря в Одессе и Севастополѣ“ (Записки по Гидрографии, том XIVII, Петроград 1923 г., стр. 141—161).
- Пасковскій, X. — „Невилировка в окрестностях Одессы“ (Записки по Гидрографии, том XIVII, Петроград 1923 г., стр. 275—277).
- Поповъ, Р. — „Наколни жилища“ (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. стр. 2—4).
- Романчукъ, Я. — „Превземането на Варна отъ запорожскитѣ казаци“ (в. Варненски коренякъ, год. III, брой 7, Варна I.XI. 1929 г., стр. 2 и 3).
- Риболовъ съ корморани — (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 2, София 1929 г., стр. 24 и 25).
- Радевъ, Н. — „Значението на думата „риба““ (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 1, София 1929 г., стр. 11).
- Руенски, Кир. Н. — „Бѣло море като изворъ на блага за Родопския край“ (сп. Морски сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 4).
- Славяновъ, Г. — „Нашиятъ корабенъ тонажъ“ (в. Слово, год. VIII, брой 2210, 2213 и 2214, София, октомврий 1929 г., стр. 2).
- Славяновъ, Г. — „Защитата на Варна“ (в. Народна отбрана, год. X, брой 1421, София 18. I. 1929 г., стр. 2 и 3).
- Скворцовъ, Е. — „О приливъ и отливъ в Севастополѣ“ (Записки по Гидрографии, Том XLVII, Петроград 1923 г., стр. 137—140).
- Скворцовъ, Е. и Никитинъ, В. — „Гидрологический разрезъ Черногo моря, произведенный в феврале 1923 г. на гидрог. судне Ингулъ“ (Записки по Гидрографии, Том XLVIII, Петроград 1924 г., стр. 221—240).
- Списаревски, К. Д. — „Министерството на търговската флота въ Франция“ (в. Търговско-промишленъ гласъ, год. VII, брой 1103, София 19. XI. 1929 г., стр. 2).
- Сърпеници на рибаря — (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 1 и 2, София 1929 г.).
- Саяевъ, Н. — „Марсийското пристанище“ — По поводъ проучванията за откриване българския паракходна линия Варна—Бургазъ—Марсилия—Барселона — (в. Търговско-промишленъ гласъ, год. VII, броеве 1107, 1103, 1109, 1110 и др., София, ноемврий 1929 г., стр. 1).
- Сокачевъ, Ив. — „Цели и задачи на Рибарския съюзъ“ — (сп. Рибарски прегледъ, год. I, брой 1, София 1929 г., стр. 1—2).
- Сейрекова, Н. — „Морето“ — Стихове (сп. Морски Сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII, 1929 г., стр. 1).
- Тайната за неуспѣха на морската конференция въ 1927 година — (в. Варненски новини, год. XVIII, брой 1913, Варна 6. XI. 1929 г., стр. 2).
- Трубячинскій, Н. — „Склонение магнитной стрелки на Черном и Азовском моряхъ в 1925 году“ — (Записки по Гидрографии, Том XLVIII, Петроград 1924 г., стр. 242—245).
- Торосъ. — „Моряци“ — Разказъ — (сп. Морски Сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII. 1929 г., стр. 11—13).
- Учредителниятъ конгресъ на рибарския съюзъ — (сп. Рибарски прегледъ, год. I, бр. 1, София 1929 г., стр. 4 и 5).
- Ф. III. — „Термита, като сръдство за разбиване на ледоветъ“ — Превелъ С. Н. И. — (сп. Морски Сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII, 1929 г., стр. 9).
- Черното море — (сп. Нива, год. II, брой № 2, София, 8. XI. 1929 г., стр. 4).
- Шаровъ, Ник. — „Милионитѣ на Черния принцъ въ Черно море“ — (сп. Морски Сговоръ, год. VI, брой 10, Варна XII, 1929 г., стр. 9—11).

РИБАРСКИ ПРЕГЛЕДЪ — органъ на Българския рибарски съюзъ. (Редакторъ А. Петровъ, София, ул. „Патриархъ Евтимий“ № 90; годишенъ абонаментъ за членове на съюза 30 лв., за нечленове — 50 лв.).

Започнало е да излиза въ София ново списание — „Рибарски прегледъ“, което е органъ на Българския рибарски съюзъ. Списание то е илюстрирано и ще излиза всъщностъ, съ изключени на месеците април и май. Неговата главна целъ е да ратува за разпространението на рибарския спортъ, запазване и умножение рибното богатство въ страната и неговото рационално използване. От друга страна, то има за целъ и да държи въ тѣсна връзка членове на съюза съ управителното му тѣло, като въ сѣщото време се стреми да поддържа единство между разнитъ прояви на отдѣлнитъ дружества за постигане общитъ цели на Съюза.

Статитъ въ списанието ще засѣгатъ главно въпроситъ, свързани съ опознаване на рибната фауна, устройството на модерни рибовѣдници, нововъведенитъ въ риболовството и пр. Изданията отъ редакционенъ комитетъ въ съставъ: Проф. Д-ръ Морозъ, Н. Радевъ и Хр. Невчевъ.

Въ втория брой на списанието сж помѣстени следнитъ статии: Рибовѣдниятъ проблемъ въ България; Условия за създаване рибни стопанства у насъ; Водата на рибника и нейнитъ богатства; Риболовъ съ корморани; Съперници на рибаря; Ракътъ, неговитъ ловъ и развъждане; Устройство на рибето тѣло и Съюзни съобщения.

Ние препоръчваме това необходимо и единствено за сега въ страната списание, посветено специално на рибарството, на всички наши членове.

С. Ч.

ЧАСОВОЙ — Илюстрирано военно-морско списание подъ редакцията на В. Орѣховъ и Е. Таруский. (6, Rue Capnebiere, Paris XII, France). Това списание е предназначено за широко разпространение между руското войнство, което е въ изгнание, като му служи и за връзка. То се списва въ популярна форма и дава често интересни статии по морскитъ въпроси. То излиза въ двойни номера и всъщностъ номеръ струва 4 французски франка. До сега сж излизали следнитъ двойни номера: № № 1—2, 3—4, 5—6, 7—8 и 9—10. Ние препоръчваме това списание на всички, които се интересуватъ отъ морското дѣло изобщо и частно отъ военно-морскитъ въпроси.

С. Ч.

ГЕОЛОГИЯ НА МОРСКОТО ДЪНО. Презъ 1920 година въ Берлинъ е излязла една интересна, неотбелязана до сега въ нашето списание книга: Andree Karl — „Geologie des Meeresbodens“. Band II. Die Badenbeschaffung und nutzbare Materialien an Meeresboden. Berlin 1920 (Книгоиздателство Borntręder 700 страници, 139 рисунки, 7 таблици и една цвѣтна карта; подвързана, цена 92 марки).

Този трудъ се явява като първи по рода си въ дадената област, защото по този въпросъ въ настояще време нѣма систематическа литература, макаръ че на разни езици сж публикувани много обширни отдѣлни съчинения, разхвърлени въ най-разнообразни периодически издания и отдѣлни трудове на научнитъ експедиции. Пристъпвайки къмъ изучаване геологията на морското дѣно, авторътъ си е задалъ за целъ да събере, систематизира и научно да обработи всичкия разхвърленъ материалъ по този въпросъ.

Вториятъ томъ на съчинението му е раздѣленъ на две части: I. Съставъ на морското дѣно и II. Полезни изкопаеми и материалитъ на морското дѣно.*

Тази ценна книга трѣбва да бѣде набавена за наша библиотека.

С. Ч.

ВОЮВАНЕ ПО РЪКИТЪ отъ К. Шилдбахъ (Държавно Книгоиздателство. Отдѣлъ Военна литература. Москва—Ленинградъ 1928 г.; 160 страници съ 31 схеми въ текста).

Това е една отъ малкото книги по този въпросъ въ военно-морската руска литература. Поради това тази книга заслужава голѣмо внимание. Написана е отъ офицеръ отъ инженернитъ войски и затова отъ морска гледна точка има известни малки дефекти, обаче тѣ не сж отъ естество да намалятъ ценността на книгата. Краткото съдържание на книгата, както авторътъ самъ го излага въ предговора на труда си, е: „Изследване значението на ръкитъ въ време на война като пѣтица за подвозъ, прикритие на фланговетъ и преграждане на настѣпленieto, и преодоляване на воднитъ прегради, отбранявани отъ противника, възъ основа

*) Въ първия томъ на същото съчинение се разглежда въпроса за морското дѣно въ морфологическо и геологическо отношение; динамиката на морското дѣно — ендегенна и екзогенна.

отъ опита на свѣтовната и гражданската войни, съ описание на необходимитъ исторически примѣри“.

Книгата е раздѣлена на 7 глави: 1) Оперативното значение на вътрешнитъ водни пространства въ време на война; 2) Исторически примѣри относно правилно и неправилно изпълнени операции по преминаване презъ ръки; 3) Рѣчни и езерни флотилии; 4) Практика на ръкитъ флотилии; 5) Отбрана на ръкитъ; 6) Форсиране на ръкитъ и 7) Вътрешнитъ водни пространства, като пѣтица на съобщения и подвозъ.

БЛОКАДАТА И НАРОДНОТО СТОПАНСТВО ПРЕЗЪ СВѢТОВНАТА ВОЙНА отъ Я. И. Иоффе (Държавно издание. Москва—ЛЕНИНГРАДЪ 1929 г., 224 страници, цена 2 рубли).

Този трудъ е много интересенъ, защото той разглежда единъ въпросъ, по който не е писано почти нищо следъ войната. Заслугата на автора се заключава въ това, че нему се удало да обхване достатъчно добре и подробно сложността на явленията, които съжителствуваха стопанскитъ прояви на двата главни противника презъ време на свѣтовната война — Англия и Германия. Книгата се раздѣля на 4 глави: 1) Англо-Германското икономическо съперничество; 2) „Гладната“ блокада на Германия отъ страна на съглашенитъ; 3) Влиянието на блокадата върху народното стопанство на Германия и 4) Подводната война и блокадата на Англия.

ТЕХНИКАТА НА ПОДВОДНОТО ДѢЛО отъ професоръ К. К. Нехаевъ. Ръководство за водолазни специалисти, техници, пристанищни и морски инженери. — Държавно издание. Москва—Ленинградъ 1928 г.; съ 145 фигури и 366 страници.

Книгата съдържа 10 отдѣла, въ които авторътъ доста подробно и систематично излага съвременното техническо състояние на водолазното дѣло. Той се спира доста подробно на достигнатитъ резултати въ това отношение въ странство и достигнатитъ резултати въ Русия, като едновременно съ това набелязва и пѣтицата за бъдещето водолазно развитие въ Русия.

ОРГАНИЗАЦИЯ И БОЕВОТО ИЗПОЛЗУВАНЕ НА МОРСКАТА АВИАЦИЯ отъ А. Хановъ и Б. Мусселиусъ. (Офицерска библиотека на руския червенъ флотъ. Държавно книгоиздателство. Отдѣлъ Военна литература. Москва—Ленинградъ 1929 година; 112 страници, 23 рисунки, цена 1 рубла и 20 копейки).

Съ тази книжка е поставено началото на „Офицерската библиотека на руския червенъ флотъ“, чиято задача е да се даде на руския морски офицеръ съвършено конкретни, интересни, полезни и необходими сведения за неговата всъщностна служба и за разширение на умствения му кръгъзоръ. Тя се състои отъ три части: I — Боевитъ представи на морската авиация; II — Организация на морската авиация и III — Боевото използване на въздушнитъ сили при морската война. Споредъ известния руски морски авиаторъ Н. Лебедевъ, въ нея има много непълноти и несъобразности, но все пакъ тя се препоръчва за общото запознаване съ въпроситъ по организацията и използването на морската авиация.

„SOUS LE CROIX DE ST. ANDRE“ отъ Dimitri Novik et Louis Guichard (Книгоиздателство Tallendier) 250 стр., ц. 12 фр.

Тази книга: „Подъ Андреевия флагъ“, е написана отъ руския морски офицеръ Димитъръ Новикъ (С. К. Терещенко) при сътрудничеството на известния французски морски писателъ лейтенантъ Луи Гришаръ. Тя е препоръчана отъ единъ специаленъ комитетъ отъ видни французски писатели. Съ нея авторитъ ни запознаватъ съ героическитъ страници отъ неотдавнашното минало на рускитъ морски офицери отъ царския воененъ флотъ и сегашното имъ положение. Въ нея сж изнесени нѣколко ярки спомени отъ време на войната. Въ кратки черти е обрисувана картината на лошото състояние на руския воененъ флотъ следъ руско-японската война, и следъ това възвръщането на флота подъ командата на адмиралъ Есенъ. По-нататкъ се дава описание на началото на свѣтовната война и действията на руския флотъ презъ време на тази война. Въ последнитъ глави на книгата е описано началото на революцията и най-после — последния денъ — спущането на Андреевския флагъ на руската ескадра въ Бизертъ. Книгата, макаръ, че не дава една пълна история на действията на руския воененъ флотъ презъ време на свѣтовната война, все пакъ представлява голѣмъ интересъ, защото въ нея сж изтъкнати най-характернитъ моменти и прояви отъ дейността на флота.

С. Ч.

ТРАКТОРИ „МАКЪ КОРМИКЪ-ФАРМОЛЪ“

Най-последния моделъ трактори на всеизвестната свѣтовна фабрика за земледѣлски машини
ИНТЕРНАЦИОНАЛЪ ХАРВЕСТЕРЪ КОМПАНИ въ Чикаго, готови на складъ и по поръчка.

ОТЪ СЖЩАТА ФАБРИКА:

„МАКЪ КОРМИКЪ“

сноповръзвачки тракторни и обикновени, жетварки
и други подобни машини;

„ИНТЕРНАЦИОНАЛЪ“

моторчета отъ 1½, 3 и 6 к. с. • Редови сѣялки съ
двойни дискове • Яромелки 6, 8 и 10 цолови;

„ДИРИНГЪ“

култиватори за кукурузъ (тесачки) и дискови
брани, торопрѣскачки, кукурузороначки и др.

Представителство на „ДОЙЧЕ ВЕРКЕ“ Б. А. Д. София, мотори, помпи, мотоциклети, велосипеди, електромотори и др.

Представителство на автомобилитѣ „КРАЙСЛЕРЪ“.

Механикъ специалистъ на разположение на клиентитѣ винаги бесплатно.

ОБЪРНЕТЕ СЕ КЪМЪ ФАБРИЧНИЯ ПРЕДСТАВИТЕЛЪ:

ВЕЛИЧКО П. ДИМИТРОВЪ

МАШИНЕНЪ СКЛАДЪ • ЛОМЪ • ПОДЪ МИРОВОТО СЪДИЛИЩЕ

Телефонъ № 127

Телеграфич. адресъ: ДИРИНТЕРЪ

5-4

Agents for: Furness, withy & Co Ltd.
Royal mell steam packet Co.

ВАТСОНЪ & ЮЛЪ

Параходна агенция Л-тдъ

Бургаски клонъ Телефонъ № 255

ТЕЛЕГРАМИ: ШИПИНГЪ — БУРГАСЪ

10-10

**Воененъ шапкаръ
НЕНКО СЛАВЧЕВЪ**

ул. Преславска 19

ВАРНА

ГОЛЪМЪ СКЛАДЪ:

на наскети, всички видове формени и
ученически фуражки • Винаги въ
депозитъ материали за сжщитѣ.

ГОЛЪМЪ ИЗБОРЪ

отъ меки шапки отъ най-реномиранитѣ
италиански фабрики и пр. и пр.

10-9

БР. М. & АЛ. Д. МАРИНКЪОВИ

СЛИВЕНЪ

ФАБРИКА ЗА ЧИСТО ВЪЛНЕНИ

ЩРАЙХГАРНИ

модерни платове, брашовски сукна,
шаяци, аби, навуща и жакардови одеала;

ЦВИРНОВАНИ

елегантни платове;

КАМГАРНИ

луксозни платове.

Телегр. адресъ: МАРИНКЪОВИ • Телефонъ № 6.

10-1

Р. ХР. ЦОНЗАРОВЪ
ЛОМЪ

КЖЩА ОСНОВАНА 1908 ГОД. ЗА ТЪРГОВИЯ СЪ
ВСИЧКИ ВИДОВЕ ЗЕМЛЕДѢЛЧ. УРЕДИ И МАШИНИ
ВИНАГИ НА СКЛАДЪ И НАЙ-ГОЛЪМЪ ИЗБОРЪ:
отъ разни обикновени и тракторни плугове „ГЛИГАНЪ“;
усъвършенствувани дискови грапи оригиналъ „ГЛИГАНЪ“;
триори „ХАЙДЪ“ марка „ОРЕЛЪ“;
жетвенни машини обикнов. и сноповръзвачки „ДИРИНГЪ“;
Яромелки „ДИРИНГЪ“;
трактори „КЕЙСЪ“ и „ДИРИНГЪ“
и много други машини и уреди отъ голѣмъ интересъ за
всѣко модерно земледѣлско стопанство.

10-4

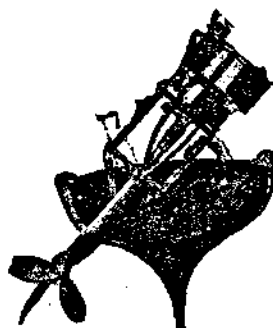
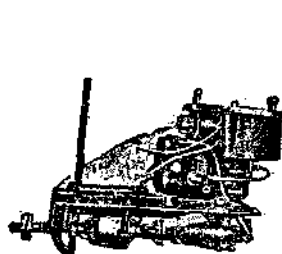
ШВЕДСКИ МОТОРИ ЗА ЛОДКИ

Петролни „PENTA“ Нафтови „SKANDIA“

отъ 2 и пол. до 45 к. с.

отъ 4 до 400 к. с.

съ оси, винтове (витла), дейдвудни тръби и принадлежности

съвети и скици за постройка на разни видове моторни лодки * търсят се деятелни представители
Представител ПОЛИТЕХНИЧЕСКО БЮРО ГАНЧЕВЪ, Бургасъ. Собственикъ зап. капитанъ втори рангъ ГАНЧЕВЪ БОГДАНЪ

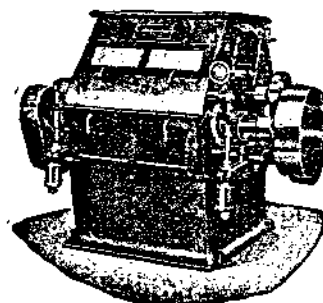
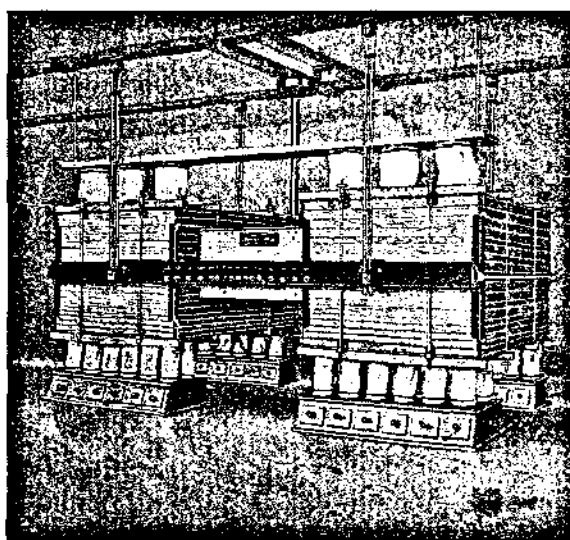
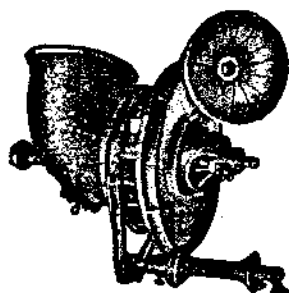
10-9

Машинна фабрика

Е. Мюлхауптъ & С-ие А. Д. Русе

Телегр. адресъ:
МЮЛХАУПТЪ

Телефони:
Дирекция 331
Бюро 198

НАЙ-ГОЛЪМОТО ПРЕДПРИЯТИЕ НА БАЛКАНСКИЯ ПОЛУОСТРОВЪ
ЗА ВСИЧКИ ВИДОВЕ МЕЛНИЧНИ МАШИНИ И ВОДНИ ТУРБИНИ
система „ФРАНЦИСЪ“ и „ПЕЛТОНЪ“

10-9

СЪДЪРЖАНИЕ: 1. Година седма — отъ редакцията; 2. Г. Славяновъ — Въпросътъ за морското разоржжаване и неговата най-нова фаза; 3. П. П. — Габровската детска морска колония; 4. За морето — извлѣкъ отъ френски Д. Марковъ; 5. Б. С. — Български учебенъ траленъ рибарски параходъ; 6. П. А. Шишковъ — Къмъ морското поприще (разказъ); 7. Джозефъ Конрадъ — Приказката, прев. Б. Бошнакова; 8. Инж. Пр. Пампуловъ — За плаването; 9. Морски новини; 10. Морски книгописъ.

Братя Теневи — Варна

СКЛАДЪ

КОЛОНИАЛЪ * ЖЕЛЪЗАРΙΑ
ДЖАМОВЕ * БЕЗИРЪ И ДР.

Телеграфически адресъ: ТЕНЕВИ
Телефонъ № 71.

10—1

Андрей Ивановъ & Синове

ВНОСЪ НА ЖЕЛЪЗАРСКИ, ТЕХНИЧЕСКИ И ДР. СТОКИ

ЛОМЪ

10—4

■ „МЕТЕОР“ ■

ОРИГИНАЛНИ АМЕРИКАНСКИ МАСЛА
машинни, цилиндрови и специални автомобилни,
тракторни, турбинни и трансформаторни.
Вазелини и гресове. Индустриални и технически масла.
ВСИЧКИ ВИДОВЕ НАЙ-ХУБАВИ КАЧЕСТВА
ТЪРСЕТЕ НА УМЪРЕНИ ЦЕНИ И ИЗНОСНИ
УСЛОВИЯ ПРИ ЕДИНСТВЕНИТЪ ВНОСИТЕЛИ;
СТЕФАНЪ КИРЧЕВЪ и Со, БУРГАСЪ
КОМАНДИТНО ДРУЖЕСТВО

За телеграми: Кирчевъ

Телефонъ № 101
10—6

ВАСИЛЪ ХР. ПОПОВЪ & СИНЪ

ВАРНА, УЛ. „ПРЕСЛАВСКА“ № 33

СКЛАДЪ НА ВЪЛНЕНИ ПЛАТОВЕ ДЪРЖАВНИ ДОСТАВЧИЦИ

Винаги на складъ най-добъръ изборъ отъ английски и български платове за костюми, манта, пардесюта, балтони, офицерски трика, кастори и други.

Цени конкурентни

10—1

АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО

„ВУЛКАНЪ“

ВАРНА

Фабрика за метали и металолѣярни издѣлия
Телеграф. (адресъ: ВУЛКАНЪ. Телефонъ № 110.

ИЗРАБОТВА: разни мелнични и др. инсталации, комплектни трансмисионни части, шайби, лагери и пр.

СТРОИ и монтира всѣкакви желѣзни резервуари и ламаринени кумини.

ОТЛИВА всѣкакви чугунени и бронзови части.

ПОПРАВЯ всички видове машини и инсталации.

ИЗРАБОТВА прецизни зѣбни коелета на специална фрезова машина.

ПРОИЗВЕЖДА: лопати, лизгари, кофи, подкови, бодливъ тель, ментешета, пурни и пр.

10—9

Металолѣярна и стругарска работилница

„СТРУГЪ“

В. Енгибаровъ — Варна

ул. „Мария Луиза“ № 20

Фабрикува чугунени печки

типъ „ПЕРНИКЪ“ марка Е

отъ 1925 г. въведени въ България като най-економични, практични и евтини, приспособени съ обратно горене.

Изработва и извършва

всѣкакви ремонти на разни индустриални и земледѣлчески машини * Всички видове лагери, шайби и трансмисии, готови и по порѣчка винаги при

== **най-низки цени** ==

10—9